

Agnes Aall Ritland

**Kartlegging av leseferdigheter
blant voksne i Norge**
Dokumentasjonsrapport

FORORD

Kartleggingen av leseferdigheter i den voksne befolkningen i Norge er en del av et stort internasjonalt forskningsprogram (SIALS - Second international Adult Literacy Survey) som koordineres av Statistics Canada i Canada og Educational Testing Service (ETS) i USA. I Norge er Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet, Kommunal- og arbeidsdepartementet og Arbeidsdirektoratet oppdragsgivere. Senter for leseforskning ved høyskolen i Stavanger er nasjonal koordinator for prosjektet. Statistisk sentralbyrå har stått for datainnsamlingen, koding av svar på lesetestene, levering av datafil og kvalitetssikring av det nasjonale metodearbeidet.

Statistisk sentralbyrå har under hele prosessen hatt et tett og nært samarbeid med nasjonal prosjektleder Egil Gabrielsen ved Senter for leseforskning.

Dette er et prosjekt som består av to undersøkelser (bokmål og nynorsk) og som har strukket seg over lang tid og involvert mange personer som er/har vært ansatt ved seksjon for intervjuundersøkelser i Statistisk sentralbyrå. Jørn Y. Leipart og Stein Opdahl har vært rådgivere for prosjektet. Flere planleggere har i løpet av prosessen vært involvert i prosjektet: Egil Midtlyng og Agnes Aall Ritland var planleggere under oppstartingsarbeidet og under første del av datainnsamlingen. Hilde Rudlang og Heidi Kristin Reppen var planleggere under avslutningen av datainnsamlingen, hadde ansvar for kodearbeidet og etableringen av den internasjonale filen. I sluttfasen har Heidi Kristin Reppen og Agnes Aall Ritland hatt ansvar for metodedokumentasjon og etablering av den nasjonale filen. Stein Opdahl har skrevet delen om vektorer i dokumentasjonsrapporten. Glenn-Erik Wangen har trukket utvalgene til begge undersøkelsene. Solveig Myklestad har programmert skjema og tilrettelagt den internasjonale og den nasjonale filen. Grete Korsvoll og Kari Grøholt har vært intervjukontakter. Lillian Flekke og Ibrahim M. Shaikh har hatt ansvaret for pakking og utsending av alt skriftlig materiell.

Innholdsfortegnelse

1. Innledning	4
1.1. Bakgrunn og formål.....	4
1.2. Organisering.....	4
1.3. To norske leseferdighetsundersøkelser: Bokmålsundersøkelsen og nynorskundersøkelsen	5
2. Opplegg for undersøkelsen.....	5
2.1. Bakgrunnsintervjuet	6
2.2. Leseoppgavene	6
2.3. Oversikt over ulike aktiviteter i forbindelse med datainnsamlingen, skåringen og filetableringen i SSB.....	8
3. Utvalg.....	9
3.1. Bokmål	9
3.1.1. Hovedutvalget.....	9
3.1.2. Tilleggsutvalget	10
3.2. Nynorsk	10
4. Datainnsamling.....	11
4.1. Kursing av intervjuere.....	11
4.2. Datainnsamlingsprosessen	11
4.2.1. Intervjuperioder	11
4.2.2. Tiltak for å øke svarprosenten	12
4.3. Svarinnngang.....	12
4.3.1. Bokmålsundersøkelsen	12
4.3.2. Nynorskundersøkelsen.....	13
5. Svar, frafall og avgang.....	14
5.1. Nøkkeltall: Bruttoutvalg, avgang, frafall og svar i begge undersøkelsene	14
5.2. Bokmålsundersøkelsen	14
5.2.1. Frafallsårsaker	12
5.2.2. Frafall underveis i bokmålsundersøkelsen	12
5.2.3. Arbeidssøkere i bokmålsundersøkelsen.....	12
5.3. Nynorskundersøkelsen	13
5.3.1. Frafallsårsaker	14
5.3.2. Frafall underveis i nynorskundersøkelsen	14
6. Utvalgsskjevhet, utvalgsvarians, innsamlings- og bearbeidingsfeil	18
6.1. Bokmålsundersøkelsen (hele utvalget).....	15
6.2. Nynorskundersøkelsen	16
6.3. Utvalgsskjevhet	17
6.4. Utvalgsvarians	17
6.5. Innsamlings- og bearbeidingsfeil	22
7. Beregning av vektorer	20
7.1. Bokmålsundersøkelsen:	20
7.2. Nynorskundersøkelsen:	21
7.3. Replikatvektorer begge undersøkelsene	22

8. Databearbeiding	22
8.1. Filetablering av bakgrunnsintervjuet.....	22
8.1.1. Omkodinger og unntak fra den internasjonale filbeskrivelsen (IRL).....	23
8.1.2. Koding av spørsmål om utdanning i seksjon A, C og den norske seksjonen i "idiosyncratic section"	25
8.1.3. Koding av spørsmål om næring, yrke og kurs i seksjon D	25
8.1.4. Etablering av nasjonal fil.....	26
8.2. Lesetestene	26
8.2.1. Nasjonal skåring og reskåring	26
8.2.2. Internasjonal reskåring	31
9. Vedlegg	32
1. IO - brev (bokmål, nynorsk og foresattebrev)	
2. Telefonbrev	
3. Brev dersom intervjutidspunktet likevel ikke passet	
4. Kopi av brosjyre (bokmål og nynorsk)	
5. Bakgrunnsintervju (spørreskjema)	
6. Instruks og tilleggsinstruks	
8. Kontrollskjema	
7. Skåreark (i 70% format)	

1. Innledning

1.1. Bakgrunn og formål

Leseferdighetsprosjektet tar sikte på å kartlegge leseferdighetene i den voksne befolkningen mellom 16 og 65 år. I Norge har vi gjennomført to undersøkelser, en knyttet til tekst skrevet på bokmål og en knyttet til tekst skrevet på nynorsk. Undersøkelsene er en del av et internasjonalt forskningsprogram, *Second International Adult Literacy Survey* (SIALS), som omfatter parallelle undersøkelser i til sammen 10 land: Norge (bokmål og nynorsk), Danmark, Chile, Finland, Italia, Slovenia, Sveits (italiensk), Tsjekkia og Ungarn. Tilsvarende leseferdighetsundersøkelser er allerede gjennomført i Canada (fransk og engelsk), Nederland, Polen, Sveits (fransk og tysk), Sverige, Tyskland, USA, Australia, Belgia (flamsk), Irland, New Zealand og Storbritannia som en del av *International Adult Literacy Survey* (IALS). Ved publiseringen av resultatene fra SIALS, har vi dermed et unikt, sammenlignbart datamateriale over den voksne befolknings leseferdigheter i 20 land.

Bakgrunnen for IALS og SIALS er at det i de senere år er blitt fokusert på at leseferdighet er en viktig faktor for den videre økonomiske utviklingen i de vestlige industrilandene. I vår del av verden mestrer de aller fleste lesekunsten i tradisjonell forstand, men samtidig har kravet til leseferdigheter økt i det moderne samfunnet: Det forventes ikke bare at en skal kunne lese, men også at en skal kunne bearbeide og nyttiggjøre seg mange ulike typer av skriftlig informasjon både i arbeidslivet og i fritiden. Fokuset i denne undersøkelsen er derfor et utvidet leseferdighetsbegrep, *der kvaliteten på leseferdigheten er satt i sentrum*. Definisjonen av leseferdighet som er lagt til grunn i SIALS-prosjektet er:

"Leseferdighet er å bruke skriftlig informasjon til å fungere i samfunnet, til å nå sine mål og å utvikle sin kunnskap og sine muligheter".

Formålet med IALS og SIALS er å:

- Gi kunnskap om hvordan leseferdigheten fordeler i den voksne befolkning i det enkelte land. Dette kan gi grunnlag for å sette inn tiltak for ulike grupper som fungerer dårlig med hensyn til leseferdighet.
- Fokuserer på leseferdighetens makroøkonomiske betydning. Leseferdighetsnivået vurderes som et viktig element når det gjelder økonomisk konkurransevne og omstillingsevne.
- Gi mulighet til å foreta internasjonale sammenlikninger av leseferdigheten i den voksne delen av befolkningen i ulike land.

1.2. Organisering

I forskningsprogrammet SIALS er Statistics Canada og Educational Testing Service (ETS) i USA internasjonale prosjektledere. Begge instansene har ansvar for å sikre datakvaliteten i undersøkelsene. I tillegg har Statistics Canada hovedansvaret for å koordinere det internasjonale prosjektet, mens ETS står for den tekniske beregningen av målet for leseferdighetsnivå. Statistics Canada og ETS har i samarbeid utviklet metoden for undersøkelsen, og opplegget vurderes meget positivt av fagfolk som har analysert opplegget (se *Adult Literacy in OECD Countries: Technical Report on the First International Adult Literacy Survey*). Organisasjonen for økonomisk og kulturelt samarbeid (OECD) har gitt prosjektet støtte og anbefaling, og er involvert som samarbeidspartner. Som en del av kvalitetssikringen av prosjektet, har blant annet alle land vært forpliktet til å gjennomføre en

forundersøkelse, en såkalt pilotundersøkelse. Norge gjennomførte denne i 1996, og den er dokumentert i SSBs Notater 96/58.

Den norske delen av prosjektet finansieres av Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet i samarbeid med Kommunal- og arbeidsdepartementet og Arbeidsdirektoratet. Senter ved leseforskning ved Høgskolen i Stavanger har det faglige koordineringsansvaret for de norske undersøkelsene og skriver den nasjonale resultatrapporten. Statistisk sentralbyrå er ansvarlig for datainnsamling, koding av svar på lesetestene, levering av datafiler og bidrag til metodedokumentasjon i den nasjonale resultatrapporten.

For den norske delen av prosjektet har det vært nedsatt en styringsgruppe, bestående av representanter for Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet, Kommunal- og arbeidsdepartementet og Arbeidsdirektoratet i tillegg til Senter for leseforskning og Statistisk sentralbyrå. I gruppen har det vært jevnlig møter, ca. en gang i halvåret.

Representanter fra Senter for leseforskning og Statistisk sentralbyrå har også deltatt på flere internasjonale prosjektledermøter for å samkjøre framgangsmåter og framdrift i planlegging, datainnsamling og databearbeiding. Siden SIALS startet opp i 1996, har det vært møter i Ottawa, Oslo, Princeton, Lubljana, København, Santiago og Paris.

Undersøkelsen ble gjennomført som en besøksundersøkelse ved bruk av CAPI (computer assisted personal interview) hjemme hos respondenten.

1.3. To norske leseferdighetsundersøkelser: Bokmålsundersøkelsen og nynorskundersøkelsen

Bokmåls- og nynorskundersøkelsen ble gjennomført som to separate besøksundersøkelser i to generelle befolkningsutvalg. Dette betyr at respondentene ikke fikk mulighet til å velge hvilken målform de ønsket å få leseoppgavene på. Det undersøkelsene derfor måler, er leseferdighet i forhold til en gitt målform, og ikke nødvendigvis den målformen respondentene selv mener de mestrer best.

Når vi i Norge har gjennomført både en undersøkelse i forhold til tekst skrevet på bokmål og en i forhold til tekst skrevet på nynorsk, gir det muligheter for å gjennomføre dataanalyser med utgangspunkt i den spesielle norske språksituasjonen. Tre spørsmål om ønsket målform ble stilt i begge undersøkelsene etter at selve bakgrunnsintervjuet og leseoppgavene var fullført. Det var viktig at disse ikke ble stilt i forkant av intervjuet og gjennomføring av lesetestene, fordi intervjuobjektet i minst mulig grad skulle påvirkes av å ikke å tildelt et lesehefte i ønsket målform. Disse spørsmålene om foretrukket målform er imidlertid viktige for å kunne få mulighet til å vurdere leseferdigheten i lys av ønsket målform i forhold til den målformen leseoppgavene ble gitt på.

2. Opplegg for undersøkelsen

Leseferdighetsundersøkelsen er en besøksundersøkelse som er bygd opp på følgende måte:

- Først ble det utført et bakgrunnsintervju, som i gjennomsnitt tok ca. 30 minutter
- Deretter besvarte intervjuobjektet (IO) leseoppgaver i et basishefte som ble delt ut av intervjueren. Intervjuerne registrerte svarene i basisheftet straks IO var ferdig med å besvare det. Her lå det et registreringsopplegg inne på intervjuernes PC.
- Dersom minst to av de seks oppgavene i basisheftet var besvart riktig, fikk IO ett av syv lesehefter. Hvilket av de syv leseheftene IO skulle ha, ble forhåndsvalgt av et program i intervjuernes PC. Til

leseheftet ble det også delt ut en "avis", som var nødvendig for å løse enkelte oppgaver. Leseheftet ble besvart mens intervjueren var hos IO. Det tok gjennomsnittlig 1 time og 10 minutter å løse oppgavene i basis- og leseheftet.

- Leseheftet og "avisen" ble sendt til Statistisk sentralbyrå sentralt for skåring, eller koding, av svarene.

Undersøkellesmaterialet, dvs. spørsmålene i bakgrunnsintervjuet og teksten i leseheftene og materialet som hører til, ble oversatt til norsk på grunnlag av den engelske og den svenske utgaven av IALS-instrumentene. Den norske oversettelsen ble vurdert og kommentert av Statistics Canada ved hjelp av norskspråklige eksperter.

Gjennomsnittstiden for hele intervjuet, både på bokmål og nynorsk, er 1 time og 40 minutter.

2.1. Bakgrunnsintervjuet

Bakgrunnsintervjuet inneholder åtte ulike seksjoner med spørsmål¹. En del av spørsmålene er obligatoriske, dette innebærer at disse er spørsmål som alle landene som deltar i undersøkelsen, må ha med. Andre spørsmål kan de ulike deltakerlandene selv velge om de vil ha med. I bakgrunnsintervjuet er det også mulig å ta med tilleggsspørsmål som er av spesiell interesse for de ulike land. Seksjonene i den norske undersøkelsen var følgende:

Seksjon A:	Generelle opplysninger (utdanning, fødested, alder etc.)
Seksjon B:	Informasjon om språklig bakgrunn
Seksjon C:	Informasjon om foreldres utdanning
Seksjon D:	Informasjon om arbeidssituasjonen (sysselsettingsspørsmål)
Seksjon E:	Lesing og skriving i tilknytting til arbeidet
Seksjon F:	Opplæring og utdanning for voksne
Seksjon G:	Lesing og skriving generelt
Seksjon I:	Informasjon om inntektsforhold

De norske nasjonale tilleggsspørsmålet finnes hovedsakelig i seksjon D (se bakgrunnsintervju - spørreskjema, vedlegg 5.)

2.2. Leseoppgavene

Leseoppgavene som hvert enkelt IO skal gjennom omfatter to hefter. Etter at bakgrunnsintervjuet er avsluttet får alle utdelt et hefte med seks oppgaver som skal løses (basishefte). Dette basisheftet fungerer som en "inngangstest" eller en slags silingsmekanisme for selve leseferdighetstesten i leseheftet. Minst to svar i basisheftet må være riktige for at IO skal få fortsette med leseheftet, som inneholder de oppgavene som blir brukt i analysen av leseferdighetsnivå. Hvert enkelt IO som går videre, får så utdelt ett av syv lesehefter. Det er tilfeldig hvilket lesehefte IO får utdelt. Til sammen er det laget 108 forskjellige oppgaver. Noen av oppgavene forutsetter at IO leser i en avis som er laget

¹ Det internasjonale bakgrunnsintervjuet består av ni seksjoner. Seksjon H "Lesing og skriving i familien" (Family Literacy) har vi utelatt i det norske bakgrunnsintervjuet. Dette ble gjort av flere årsaker; dels for at intervjuet ikke skulle bli for langt og dels fordi flere av disse spørsmålene i norsk sammenheng ble betraktet som mindre interessante i forhold til problemstillingen.

spesielt for undersøkelsen. Leseoppgavene er konstruert for å måle tre ulike typer lesning. De tre måleskalaene er følgende:

1. Prosaskalaen

Denne omfatter forståelse og bruk av informasjon hentet fra sammenhengende tekst som i avisartikler, brosjyrettekster og bruksanvisninger.

2. Dokumentskalaen

Denne omfatter evnen til å finne fram i ulike typer dokumenter og skjemaer som rutetabeller, jobbsøkingsskjema, innbetalingsblanketter, innholdsfortegnelser, kart og diagrammer.

3. Den kvantitative skalaen

Denne omfatter beregninger på grunnlag av tall i forskjellige typer dokumenter og tekster. Dette gjelder for eksempel å beregne rentebeløpet på et lån annonsert i en avis eller å regne ut en nedsatt pris på en vare.

De 108 oppgavene er delt inn i syv "blokker" nummerert 1 - 7, der hver blokk inneholder oppgaver fra de ulike tre skalatypene. Hver blokk inneholder 13-18 leseoppgaver slik at hvert IO dermed skal besvare eller løse mellom 43 og 50 oppgaver.

Hvert av de sju heftene inneholder tre av de syv spørsmålsblokkene i forskjellig rekkefølge. Hver blokk begynner med forholdsvis enkle oppgaver, som stiger i vanskelighetsgrad mot slutten av blokken. Den varierende rekkefølgen mellom blokkene er valgt av statistiske grunner. Vanskelighetsgraden er den samme i hvert lesehefte. Det er en tilfeldig trekning som avgjør hvilket lesehefte det enkelte IO får besvare.

Spørsmålsblokkene som er med i de forskjellige heftene er følgende:

Hefte nr.	Inneholder blokk nr:
1	1, 2, 4
2	2, 3, 5
3	3, 4, 6
4	4, 5, 7
5	5, 6, 1
6	6, 7, 2
7	7, 1, 3

2.3. Oversikt over ulike aktiviteter i forbindelse med datainnsamlingen, skåringen og filetableringen i SSB

PERIODE	AKTIVITET
Pilotundersøkelsen	
januar 1996	oppstart av prosjektet
august 1996	kurs for intervjuere
august - september 1996	datainnsamling
oktober 1996 - mars 1997	nasjonal evaluering av pilot og dokumentasjonsrapport
april - juni 1997	tilbakemelding fra den internasjonale prosjektledelsen ²
august - september 1997	revisjon av bakgrunnsintervju og lesetester
Bokmålsundersøkelsen	
januar 1997	oppstart av prosjektet
oktober - november 1997	kurs for intervjuere
november 1997 - juli 1998	datainnsamling
april - august 1998	nasjonal skåring
september 1998 - januar 1999	internasjonal reskåring i Danmark og evaluering fra den internasjonale prosjektledelsen
februar - mars 1999	opprettinger av feil i skåringen
februar - mars 1999	koding av næring, yrke og kurs
januar - mars 1999	etablering av datafil i forhold til internasjonal filbeskrivelse
april - juli 1999	internasjonal kontroll av datafil
august - desember 1999	opprettinger av feil i datafil
januar 2000	etablering av nasjonal fil, med særnorske spørsmål - dokumentasjonsrapport
Nynorskundersøkelsen	
februar - august 1997	diskusjon om egen nynorskundersøkelse
august 1997	beslutningen om at en egen nynorskundersøkelse skal finne sted, blir fattet
desember 1997	oppstart av prosjektet
april 1998	kurs for intervjuere
mai - september 1998	datainnsamling
august - november 1998	nasjonal skåring
desember 1998 - februar 1999	internasjonal reskåring i Danmark og evaluering fra den internasjonale prosjektledelsen
mars - april 1999	opprettinger av feil i skåringen
mars 1999	koding av næring, yrke og kurs
mars - mai 1999	etablering av datafil i forhold til internasjonal filbeskrivelse
juni - juli 1999	internasjonal kontroll av datafil
juli - desember 1999	opprettinger av feil i datafil
januar 2000	etablering av nasjonal fil, med særnorske spørsmål - dokumentasjonsrapport

² Statistics Canada og Educational Testing Service (ETS) i USA.

3. Utvalg

Utvalgene til begge undersøkelsene ble trukket blant personer som var i alderen 16-65 år per 31. desember 1997.

Begge utvalgene er stratifisert etter utdanning: Det er trukket disproporsjonalt ved at personer med lav utdanning er overrepresentert. Beslutningen om en slik stratifisering bygger på resultatene fra den første internasjonale leseferdighetsundersøkelsen: Disse tyder på at leseferdighetsnivået samvarierer med utdanning på en slik måte at personer med lav utdanning oftest har problemer. I tillegg hadde vi i pilotundersøkelsen et høyere frafall i gruppen med personer med utdanning på laveste nivå enn blant personer i de andre utdanningsgruppene. For å sikre at utvalgene har tilstrekkelig mange personer med lav utdanning for å kunne analysere denne gruppen særskilt, ble derfor gruppen overrepresentert.

Utvalgene ble delt i tre utdanningsstrata, der stratum I skal utgjøre 40 prosent av utvalget, mens strata II og III hver skal utgjøre 30 prosent:

Stratum	Utdanningsnivå	Prosent av bruttoutvalget
I	Grunnskole	40
II	Videregående skole	30
III	Universitet/høgskole	30

3.1. Bokmål

Utvalget til bokmålsundersøkelsen består av to delutvalg; et hovedutvalg på 5000 personer og et tilleggsutvalg av 500 arbeidssøkere.

3.1.1. Hovedutvalget

Det nyeste tilgjengelige utdanningsregister på trekktdispunktet var oppdatert per oktober 1995. Fordelingen i populasjon og utvalg ser slik ut:

Stratum	Prosent av populasjonen	Utvalget	
		Antall	Prosent
Grunnskole	25	2000	40
Videregående skole	53	1500	30
Universitet/høgskole	21	1500	30
Alle personer i alderen 16-65 år	100,0	5000	100

Personer med utdanning på grunnskolenivå er overrepresentert i utvalget: Mens 25 prosent av befolkningen har slik utdanning, er det 40 prosent i utvalget. Personer med utdanning fra videregående skole er underrepresentert, mens personer med den høyeste utdanningen er noe overrepresentert.

3.1.2. Tilleggsutvalget

På oppdrag fra Arbeids- og administrasjonsdepartementet og Arbeidsdirektoratet ble det trukket et tilleggsutvalg av 500 arbeidssøkere. Disse personene ble trukket fra SOFA-registeret³. Registeret var oppdatert per august 1997. Som arbeidssøkende ble regnet personer med følgende koder i registeret: Helt ledige (HL), delvis sysselsatte (DS), tiltaksdeltakere (FS) og på attføring (YH)⁴.

3.2. Nynorsk

Til nynorskundersøkelsen ble det trukket et utvalg på 3000 personer. Utvalget er stratifisert etter utdanning på samme måte som bokmålsutvalget. Utdanningsregisteret som ble benyttet, var oppdatert per oktober 1996. Fordeling i populasjon og utvalg ser slik ut:

Stratum	Prosent av populasjonen	Utvalget	
		Antall	Prosent
Grunnskole	22	1200	40
Videregående skole	55	900	30
Universitet/høgskole	23	900	30
Alle personer i alderen 16-65 år	100,0	3000	100

Målsettingen for nynorskundersøkelsen var å oppnå et nettoutvalg med minst 500 aktive nynorskbrukere. For å nå dette målet ble utvalget stratifisert etter geografi. Vi delte utvalgsområdene⁵ i to strata - ett stratum for kommuner med en antatt høy andel nynorskbrukere, mens øvrige kommuner ble plassert i det andre stratumet.

I og med at det ikke finnes noe offisielt register over personers målform, er denne fordelingen basert på to ulike informasjonskilder: Der er kommunenes administrasjonsspråk og opplysninger fra Valgundersøkelsen 1997 om foretrukket målform. I nynorskstratumet plasserte vi kommuner med nynorsk som administrasjonsspråk. Deretter supplerte vi med kommuner med høy andel nynorskbrukere ifølge Valgundersøkelsen, slik at vi fikk et stort nok bruttutvalg til å kunne oppnå svar fra 500 nynorskbrukere.

Stratum	Antall i utvalget	Prosent av utvalget
Kommuner med høy andel nynorskbrukere	1835	61
Øvrige kommuner	1165	49
Hele utvalget	3000	100

Sammensetningen av nynorskutvalget (antall personer) etter stratifisering for utdanning og geografi, ser slik ut:

³ SOFA er kortbenevnelsen på Arbeidsdirektoratets register over arbeidssøkende ("Søk og få arbeid" - registeret).

⁴ De som var på attføring og hadde nummerkode 33, 60, 61 og 71 ble ikke regnet som arbeidssøkere.

⁵ Utvalgsområdene består av kommuner som inngår i SSBs utvalgsplan - dvs områder der SSB har intervjuere som kan gjennomføre besøksintervju. For beskrivelse av prinsippene bak SSBs utvalgsplan, se Samfunnsøkonomiske studier (SØS) nr 33 og for oversikt over utvalgsområdene, se Notater 99/36.

Geografisk stratum			
Utdanningsstratum	Nynorsk-kommuner	Øvrige kommuner	Hele utvalget
Grunnskole	735	465	1200
Videregående skole	550	350	900
Universitet/høgskole	550	350	900
Hele utvalget	1835	1165	3000

4. Datainnsamling

4.1. Kursing av intervjuere

I forbindelse med undersøkelsene, ble det gjennomført seks kurs for intervjuere i oktober og november 1997, og ett kurs i april 1998. På det sistnevnte kurset deltok hovedsakelig nyansatte intervjuere.

På kursene ble følgende punkter gjennomgått:

- Presentasjon av bakgrunnen for undersøkelsen, tema, formål og tidligere resultater.
- Gjennomgang av de ulike delene av undersøkelsen: Bakgrunnsintervjuet, utdeling av basisheftet, skåring/koding av oppgavene i basisheftet og utdeling av leseheftet.
- Behandling av IO; motivasjon, argumentasjon og overtalelse for å få IO til å delta.
- Registrering av frafall.
- Underveis arbeidet også intervjuerne med øvingsoppgaver knyttet til de ulike delene av undersøkelsen, som vi gikk gjennom og diskuterte i plenum.

4.2. Datainnsamlingsprosessen

4.2.1. Intervjuperioder

Intervjuperioden på bokmålsundersøkelsen startet i november 1997. I utgangspunktet var det satt av tre måneder til feltarbeidet. Perioden ble imidlertid forlenget i flere omganger fordi målet for svarprosent ikke ble nådd innen den oppsatte tiden. Siden vi også gjennomførte andre store undersøkelser våren 1998 - blant annet startet intervjuperioden på nynorskundersøkelsen opp i denne perioden - tok det lang tid å fullføre intervjuene på bokmålsundersøkelsen. Intervjuperioden ble hovedsakelig avsluttet i juni 1998, med noe oppfølging i juli 1998.

I begynnelsen av mai 1998 startet intervjuperioden på nynorskundersøkelsen. Utvalget på nynorskdelen var mindre enn på bokmålsdelen, men overrepresentasjon av IO i nynorskkommunene førte til at en del intervjuere fikk tildelt svært mange IO. Vi hadde satt fristen for feltarbeidet til 4. september, og ved fristens utløp var vi nær målet. Vi kom i land med prosjektet ved utgangen av september, etter bare tre ukers utsettelse.

4.2.2. Tiltak for å øke svarprosenten

IO fikk aldri noe tilbud om incentiver og ble aldri premiert på noen måte, dette lå fast i det internasjonale designet. Vi gjennomførte imidlertid en rekke tiltak for å oppmuntre intervjuerne i det som vi visste ville bli en 'tung' datainnsamlingsperiode.

- På leseferdighetskursene presenterte vi for intervjuerne at vi i etterkant av datainnsamlingen ville trekke premier blant intervjuerne. Vi trakk til sammen to vinnere som fikk én reisesjekk á 6000 kroner hver, og tolv vinnere som fikk ett gavekort á 1000 kroner hver.
- Vi sendte flere brev til intervjuerne, og kontaktet også noen av dem på telefon, for å oppmuntre dem og tilby dem avlastning dersom de hadde fått tildelt for mange IO.
- Både på grunn av avlastningstiltak og at en del IO hadde flyttet siden utvalget ble trukket, sendte vi intervjuere for å gjennomføre intervju i områder med manglende intervjuerdekning.

4.3. Svarinngang

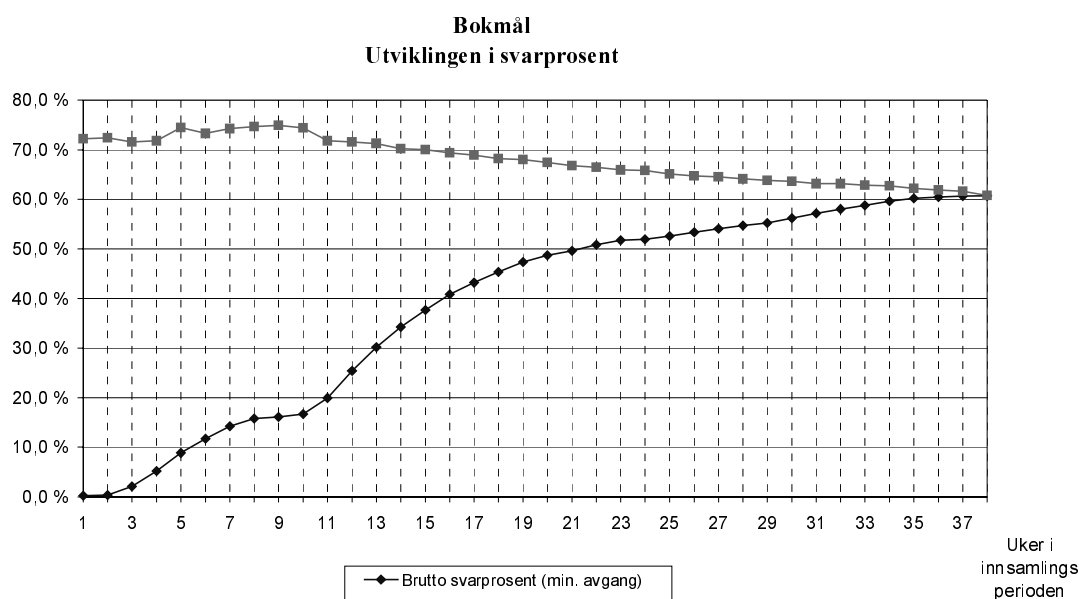
4.3.1. Bokmålsundersøkelsen

Figuren under viser to kurver over hvordan svarprosenten utvikler seg gjennom hele innsamlingsperioden for bokmålsdelen. Den *korrigerte svarprosenten* er en prognose, noe som er nyttig tidlig i innsamlingsperioden. Den viser svarprosenten av det som til enhver tid er sendt inn fra intervjuer-korpset. Vi ser at denne svarprosenten er veldig høy til å begynne med, men at den går noe ned etter at den første fjerdedelen av intervjuperioden er over. Dette har naturlig nok sammenheng med at det ut over i perioden blir stadig flere IO som intervjuerne må gi opp å få tak i, eller innse at de ikke klarer å overtale - og som dermed må sendes inn som frafall.

Kurven som viser *brutto svarprosent* gir et bilde av progresjonen i inngangen, og den går oppover i takt med ukene. Med unntak av en bølgedal i desember (8.-10. innsamlingsuke) går det ganske bra frem til midten av mars (21. innsamlingsuke), da vi når 50 prosent svar. Fra da av tar det hele 16 uker å dra inn de siste 10 prosentpoengene for å nå målet om 60 prosent svar.

Figur 1

Utvikling i svarprosent etter antall uker datainnsamling (bokmål).

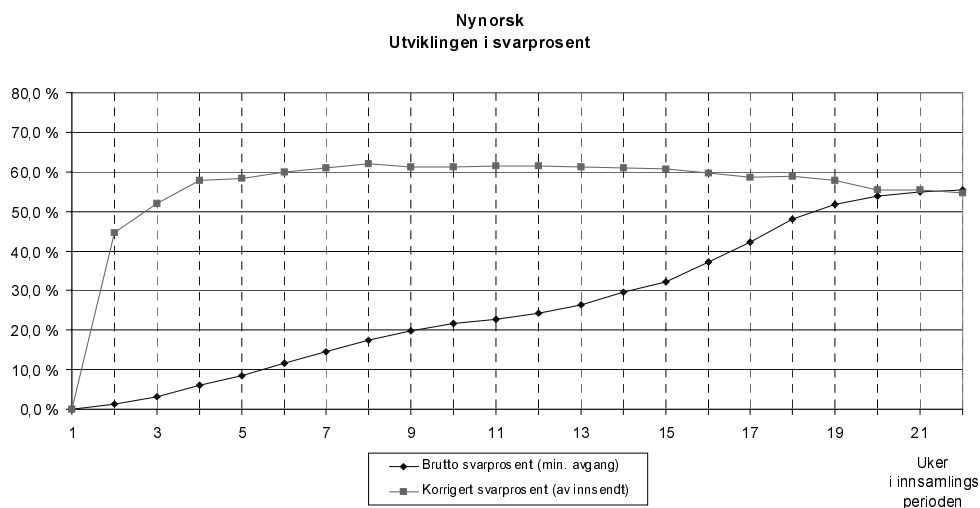

4.3.2. Nynorskundersøkelsen

Figuren under viser at tempoet på datainnsamlingen i denne undersøkelsen var mye høyere enn på bokmålsdelen. Av *brutto svarprosent* ser vi at den mest intensive innsatsen fant sted i august og fram til 4. september (15.-19. innsamlingsuke). Den *korrigerte svarprosenten* viser at vi jevnt over ligger på 60 prosent svar i de tre første fjerdelene av undersøkelsen, men at det naturlig nok går noe ned ved avslutningen av intervjuperioden. Vi ender til slutt opp på 55 prosent svar. Vi fryktet at nynorskundersøkelsen skulle støte på flere problemer enn bokmålsundersøkelsen og er derfor fornøyd med en endelig svarprosent på 55, selv om tallet er noe lavere enn for bokmålsundersøkelsen.

Figur 2

Utvikling i svarprosent etter antall uker datainnsamling (nynorsk).

5. Svar, frafall og avgang

5.1. Nøkkeltall: Bruttoutvalg, avgang, frafall og svar i begge undersøkelsene

	Antall personer som ble trukket ut	Antall intervju	Avgang	Svarprosent (av bruttoutvalg, minus avgang)	Antall svar på lesehefte
Bokmål (hele utvalget)	5 000	3 307	68	61	3 145
Nynorsk	3 000	1 651	27	56	1 525

I bokmålsundersøkelsen ble 3 307 personer av et bruttoutvalg på 5 432 intervjuet, og i nynorskundersøkelsen ble 1 651 personer av et bruttoutvalg på 2 973 intervjuet.

5.2. Bokmålsundersøkelsen

Av de 5 500 personene som ble trukket ut til undersøkelsen var 68 døde eller flyttet fast til utlandet. Disse tilhører derfor ikke målpopulasjonen for undersøkelsen, og er utelatt (avgang). Det endelige bruttoutvalget til undersøkelsen er dermed 5 432. Av disse fikk vi svar fra 3 307 personer eller 61 prosent. Frafallet er dermed på 39 prosent, eller 2 125 personer.

Svarprosenten varierer mellom utdanningsstrata: Fra 74 prosent svar blant dem med universitets- eller høyskoleutdanning til 52 prosent blant dem med grunnskoleutdanning. Tilleggsutvalget av arbeidssøkere har en lavere svarprosent enn hovedutvalget - 55 prosent.

Svar, frafall og avgang

	Andel av bruttoutvalget før avgang ble trukket fra	Antall uttrukne personer	Svar	Avgang	Frafall	Svarprosent
Hele utvalget		5 500	3 307	68	2 125	61
Hovedutvalget	100 prosent	5 000	3 033	66	1 901	61
Grunnskole	40 prosent	2 000	1 014	38	948	52
Videregående skole	30 prosent	1 500	921	6	573	62
Universitet/høgskole	30 prosent	1 500	1 098	22	380	74
Tilleggsutvalget av arbeidssøkende		500	274	2	224	55

5.2.1. Frafallsårsaker

Det var i alt 2 125 personer fra utvalget som ikke deltok i noen del av undersøkelsen. Hovedårsaken til frafallet var at personene ikke ønsket å delta i undersøkelsen - dette gjaldt 66 prosent av frafallet. En annen vanlig frafallsårsak var at personene ikke var å treffe i løpet av intervjuperioden, blant annet fordi vedkommende var bortreist eller fordi adressen ikke ble funnet.

Frafallsårsak, bakgrunnsintervjuet

	Antall	Prosent
Frafall i alt	2 125	100
Ønsker ikke å delta	1 401	66
Språkproblemer, fysiske og psykiske funksjonshemninger	84	4
Sykdom mv.	114	5
Ikke truffet	416	20
Andre uspesifiserte årsaker	110	5

5.2.2. Frafall underveis i bokmålsundersøkelsen

Underveis i undersøkelsen var det to muligheter til å registrere frafall: Etter bakgrunnsintervjuet og etter basisheftet. Til sammen var det 162 personer som falt fra underveis, dvs. at 5 prosent av dem som svarte på bakgrunnsintervjuet bare deltok i deler av undersøkelsen. Det var 44 personer (1 prosent) som verken besvarte basisheftet eller leseheftet. Den hyppigste årsaken til dette frafallet var at personene ikke ønsket å delta videre i undersøkelsen.

Før start på lesehefte var frafallet 113 personer (3 prosent). Disse personene besvarte altså bakgrunnsintervjuet og basisheftet, men ikke leseheftet. 36 av disse personene (32 prosent) klarte ikke å besvare minst to av oppgavene i basisheftet riktig, og dermed skulle de ikke besvare leseheftet. 46 personer (41 prosent) ønsket ikke å delta videre i undersøkelsen. 13 prosent (15 personer) av frafallet skyldtes språkproblemer og andre fysiske og psykiske problemer, mens for de resterende (14 prosent - 16 personer) var årsaken uoppgitt.

Svar og frafall underveis i undersøkelsen

	Svar	Frafall	Prosent frafall
Bakgrunnsintervju	3 307		
Basishefte	3 258	49	1
Lesehefte	3 145	113	3

6.2.3. Arbeidssøkere i bokmålsundersøkelsen

I bokmålsundersøkelsen hadde vi et tilleggsutvalg av arbeidssøkere. Hensikten var å sitte igjen med et utvalg av arbeidssøkere som det var mulig å gjøre separate analyser av. Tilleggset utvalget var trukket

fra SOFA-registeret, og de samme registeropplysningene er tilgjengelige for hovedutvalget. Informasjon om arbeidsstatus har vi dessuten fra bakgrunnsintervjuet. Her følger en oversikt over de to ulike typer arbeidssøkerinformasjon, og antall personer vi har slik informasjon om.

Arbeidssøkere ifølge registeropplysninger er de som var registrert som helt ledige, delvis sysselsatte, tiltaksdeltakere og på attføring. Arbeidssøkere ifølge bakgrunnsintervjuet er de som har svart at de er arbeidsledige eller under attføring (dvs. svaralternativ 5 eller 6 i spørsmål D1 i det norske spørreskjemaet).

Det viser seg at mange som var arbeidssøkere iflg register, ikke oppga at de var arbeidssøkere i intervjuet. Dette kan ha flere forklaringer: IO kan ha endret jobbstatus i perioden fra trekk tidspunkt til intervju tidspunkt. Det kan være at IO svarte ut fra hva som er sosialt ønskelig, og at det dermed er flere som oppgir at de er i arbeid enn hva som faktisk er tilfellet. Dessuten omfatter definisjonen av arbeidssøker i registeret mange ulike kategorier. Det kan være at denne definisjonen ikke stemmer overens med IOs oppfatning av sin egen situasjon.

Arbeidssøkere iflg register og intervju i hoved- og tilleggsutvalg

	Bruttoutvalg	Svar
Hovedutvalget		
Arbeidssøkere iflg. register	321	183
Arbeidssøkere iflg. bakgrunnsintervjuet	-	134
Tilleggsutvalget		
Arbeidssøkere iflg. register	500	274
Arbeidssøkere iflg. bakgrunnsintervjuet	-	89

5.3. Nynorskundersøkelsen

Av de 3 000 personene som ble trukket ut til nynorskundersøkelsen var 27 døde eller flyttet fast til utlandet. Disse tilhører derfor ikke målpopulasjonen for undersøkelsen, og er utelatt (avgang). Det endelige bruttoutvalget til undersøkelsen er dermed 2 973. Av disse fikk vi svar fra 1 651 personer eller 56 prosent. Frafallet er dermed på 44 prosent, eller 1 322 personer.

Svarprosenten varierer mellom utdanningsstrata: Fra 70 prosent svar blant dem med universitets- eller høyskoleutdanning til 44 prosent blant dem med grunnskoleutdanning.

Svar, frafall og avgang

	Andel av bruttoutvalget før avgang ble trukket fra	Antall uttrukne personer	Svar	Avgang	Frafall	Svarprosent
Hele utvalget	100 prosent	3 000	1 651	27	1 322	56
Grunnskole	40 prosent	1 200	521	9	670	44
Videregående skole	30 prosent	900	505	7	388	57
Universitet/høgskole	30 prosent	900	625	11	264	70

5.3.1. Frafallsårsaker

Det var i alt 1 322 personer fra utvalget som ikke deltok i noen del av undersøkelsen. Hovedårsaken til frafallet var at personene ikke ønsket å delta i undersøkelsen - dette gjaldt 70 prosent av frafallet. 18 prosent av frafallet skyldtes at personene ikke var å treffe i løpet av intervjuperioden, blant annet fordi vedkommende var bortreist eller fordi adressen ikke ble funnet.

Frafallsårsak, bakgrunnsintervjuet

	Antall	Prosent
Frafall i alt	1 322	100
Ønsker ikke å delta	925	70
Språkproblemer, fysiske og psykiske funksjonshemninger	47	4
Sykdom mv.	49	4
Ikke truffet	233	18
Andre uspesifiserte årsaker	68	5

5.3.2. Frafall underveis i nynorskundersøkelsen

Underveis i nynorskundersøkelsen var det til sammen 126 personer som falt fra. Det utgjør 8 prosent av dem som svarte på bakgrunnsintervjuet. Frafallet underveis i undersøkelsen var dermed noe høyere for nynorskundersøkelsen enn for bokmålsundersøkelsen.

Det var 47 personer, eller 3 prosent av dem som besvarte bakgrunnsintervjuet, som ikke besvarte noen leseoppgaver. På bokmålsundersøkelsen gjaldt dette 1 prosent av dem som hadde svart på bakgrunnsintervjuet. Mye av dette frafallet skyldes at personene ikke ønsket å delta videre i undersøkelsen, men mange av dem oppga ingen årsak.

Før start på lesehefte var frafallet 79 personer. Dette utgjør 5 prosent av dem som besvarte bakgrunnsintervjuet - noe som er i samme størrelsesorden som for bokmålsundersøkelsen, som hadde 4 prosent slikt frafall. Disse 79 personene besvarte altså bakgrunnsintervjuet og basisheftet, men ikke

leseheftet. 18 av dem (23 prosent) klarte ikke å besvare minst to av oppgavene i basisheftet riktig, og dermed skulle de ikke gå videre til leseheftet. 38 personer (48 prosent) ønsket ikke å delta videre i undersøkelsen, mens 13 personer (16 prosent) gikk til frafall på grunn av språkproblemer og andre fysiske og psykiske problemer, mens for de resterende (10 personer - 13 prosent) var årsaken uoppgitt.

Svar og frafall underveis i undersøkelsen

	Svar	Frafall	Prosent frafall
Bakgrunnsintervju	1 651		
Basishefte	1 604	47	3
Lesehefte	1 525	79	5

6. Utvalgsskjevhet, utvalgsvarians, innsamlings- og bearbeidingsfeil

6.1. Bokmålsundersøkelsen (hele utvalget)

Tabell 1

Fordeling i brutto- og nettoutvalg etter bakgrunnskjenneegnene kjønn, alder, utdanning og landsdel.

Bakgrunnskjenneegn	Bruttoutvalg	Nettoutvalg
I alt	100,0	100,0
Kjønn		
Mann	49,7	48,6
Kvinne	50,3	51,4
Alder		
16-25 år	20,7	21,8
26-45 år	44,7	44,8
46-65 år	34,6	33,4
Utdanning		
Grunnskole	38,6	32,2
Videregående skole	33,1	33,5
Universitet/høgskole	28,3	34,3
Landsdel		
Akershus og Oslo	24,6	21,7
Hedmark og Oppland	8,2	8,1
Østlandet ellers	18,8	18,7
Agder og Rogaland	13,7	14,5
Vestlandet	16,7	17,6
Trøndelag	8,1	9,7
Nord-Norge	9,9	9,6
Antall personer	5 432	3 307

Tabell 2

Grupper som i forhold til kjennemerkene kjønn, alder, utdanning og landsdel er over- eller underrepresentert i nettoutvalget med mer enn ± 1 prosentpoeng

Kjønn	
Mann	-1,1
Kvinne	+1,1
Alder	
16-25 år	+1,1
46-65 år	-1,2
Utdanning	
Grunnskole	-6,4
Universitet/høgskole	+6,0
Landsdel	
Akershus og Oslo	-2,9
Trøndelag	+1,6

6.2. Nynorskundersøkelsen

Tabell 3

Fordeling i brutto- og nettoutvalg etter bakgrunnskjenntegnene kjønn, alder, utdanning og landsdel.

Bakgrunnskjenntegn	Bruttoutvalg	Nettoutvalg
I alt	100	100
Kjønn		
Mann	49,9	49,4
Kvinne	50,1	50,6
Alder		
16-25 år	20,5	21,3
26-45 år	43,1	45,6
46-65 år	36,4	33,1
Utdanning		
Grunnskole	40,0	31,6
Videregående skole	30,0	30,6
Universitet/høgskole	30,0	37,9
Landsdel		
Akershus og Oslo	11,4	9,1
Hedmark og Oppland	6,4	5,3
Østlandet ellers	16,2	15,0
Agder og Rogaland	15,8	17,9
Vestlandet	37,0	39,2
Trøndelag	6,2	6,8
Nord-Norge	7,0	6,7
Antall personer	2 973	1 651

Tabell 4

Grupper som i forhold til kjennemerkene kjønn, alder, utdanning og landsdel er over- eller underrepresentert i nettoutvalget med mer enn ± 1 prosentpoeng

Alder	
26-45 år	+2,5
46-65 år	-3,3
Utdanning	
Grunnskole	-8,4
Universitet/høgskole	+7,9
Landsdel	
Akershus og Oslo	-2,3
Hedmark og Oppland	-1,1
Østlandet ellers	-1,2
Agder og Rogaland	+2,1
Vestlandet	+2,2

6.3. Utvalgsskjevhet

Frafall fører til utvalgsskjevhet når fordelingen av et bestemt kjennemerke er annerledes blant de som svarte (nettoutvalget) enn blant de som ble forsøkt intervjuet (bruttoutvalget). Utvalgsskjevhet i forhold til ett kjennemerke medfører ikke nødvendigvis at nettoutvalget er skjevt i forhold til andre kjennemerker. Omvendt innebærer godt samsvar mellom fordelingene i netto- og bruttoutvalget for ett eller flere kjennemerker ikke noen garanti for at utvalget ikke er skjevt på andre kjennemerker.

Den største skjevheten i nettoutvalget i bokmålsundersøkelsen, finner vi i forhold til kjennemerket utdanning (se tabell 2). Personer med grunnskoleutdanning er underrepresentert med 6,4 prosentpoeng, mens personer med universitets-/høgskoleutdanning er overrepresentert med 6 prosentpoeng. Dette var en skjevhet vi forutså, og bruttoutvalget i hovedutvalget på 5000 personer er derfor stratifisert etter utdanning på en slik måte at vi skulle sikre et visst antall svar fra hver utdanningskategori. Alle skjevhetene er korrigerte ved vektning. Den største skjevheten også når det gjelder nettoutvalget i nynorskundersøkelsen, finner vi i forhold til kjennemerket utdanning (se tabell 4). Personer med grunnskoleutdanning er underrepresentert med 8,4 prosentpoeng i nettoutvalget, mens personer med universitets-/høgskoleutdanning er overrepresentert med 7,9 prosentpoeng. Også i nynorskundersøkelsen var bruttoutvalget stratifisert på en slik måte at vi skulle sikre et visst antall svar fra hver utdanningskategori. Skjevheten i forhold til kjennemerket utdanning er noe større enn i bokmålsutvalget. I nynorskutvalget finner vi også større skjevheter i forhold til kjennemerket alder, og flere skjevheter i forhold til kjennemerket landsdel. Dette er forutsatte skjevheter som vektes for.

6.4. Utvalgsvarians

Fordi resultatene bygger på opplysninger om et utvalg av den befolkningen som undersøkelsen dekker, er det knyttet en viss usikkerhet til dem. Denne usikkerheten kalles utvalgsvarians. I og med at utvalget er trukket etter reglene for tilfeldig utvalg, er det mulig å beregne hvor stor utvalgsvariansen kan ventes å bli.

Et hyppig brukt mål på usikkerheten i resultatet for et kjennemerke, er standardavviket til den observerte verdien av dette kjennemerket. Størrelsen på dette standardavviket avhenger av tallet på observasjoner i utvalget, måten utvalget er trukket på og av fordelingen til det aktuelle kjennemerket i

befolkningen. Fordelingen i befolkningen kjenner vi ikke, men det er mulig å anslå standardavviket ved hjelp av observasjonene i utvalget.

Det er ikke foretatt egne beregninger av slike anslag for denne undersøkelsen, men tabell 5 viser størrelsen på standardavviket for observerte prosentandeler ved ulike utvalgsstørrelser. Av tabellen går det fram at usikkerheten øker når antall observasjoner minker og når prosenttallet nærmer seg 50.

Tabell 5

Forventet standardavvik for observerte prosentandeler ved ulike utvalgsstørrelser.

Antall observasjoner:	5/95	10/90	20/80	30/70	40/60	50/50
25	5,4	7,5	10,0	11,5	12,2	12,5
50	3,8	5,2	7,0	8,0	8,6	8,7
100	2,7	3,7	4,9	5,6	6,0	6,2
200	1,9	2,6	3,5	4,0	4,3	4,3
300	1,5	2,1	2,8	3,2	3,5	3,5
500	1,2	1,6	2,2	2,5	2,7	2,7
1000	0,8	1,2	1,5	1,8	1,9	1,9
1200	0,8	1,1	1,4	1,6	1,7	1,8
1500	0,7	0,9	1,3	1,4	1,5	1,6
2000	0,6	0,8	1,1	1,3	1,3	1,4
2500	0,5	0,7	1,0	1,1	1,2	1,2
3000	0,5	0,7	0,9	1,0	1,1	1,1
4000	0,4	0,6	0,8	0,9	0,9	1,0
5000	0,4	0,5	0,7	0,8	0,8	0,9

Ved hjelp av standardavviket er det mulig å beregne et intervall som med en bestemt sannsynlighet inneholder den sanne verdi av en beregnet størrelse (den verdien vi ville ha fått dersom vi hadde foretatt en totaltelling i stedet for en utvalgsundersøkelse). Slike intervaller kalles konfidensintervaller hvis de er konstruert på en bestemt måte: La M være den beregnede størrelsen og S være et anslag for standardavviket til M . Konfidensintervallet med grensene $(M-2S)$ og $(M+2S)$, vil med omtrent 95 prosents sannsynlighet inneholde den sanne verdien.

Følgende eksempel illustrerer hvordan en kan bruke tabell 5 for å finne konfidensintervaller: Anslaget på standardavviket til et observert prosenttall på 70 er 2,5 når antall observasjoner er 500. Konfidensintervallet for den sanne verdi får grensene $70 \pm 2 \times 2,5$. Det vil si at intervallet som strekker seg fra 65 til 75 prosent med 95 prosent sannsynlighet inneholder den tallstørrelsen en ville fått om hele befolkningen hadde vært med i undersøkelsen.

Konfidensintervall kan konstrueres for ulike sikkerhetsnivå. Et konfidensintervall med grensene $(M+S)$ og $(M-S)$ vil med 68 prosent sannsynlighet inneholde populasjonens sanne verdi. Et konfidensintervall med grensene $(M+2,6S)$ og $(M-2,6S)$ vil med 99 prosent sannsynlighet inneholde populasjonens sanne verdi.

Ofte er det ønskelig å sammenlikne prosenttall for flere grupper. Når to usikre tall sammenliknes, vil usikkerheten på forskjellen mellom dem vanligvis bli større enn usikkerheten knyttet til hvert enkelt tall. Standardavviket til forskjeller mellom to prosenttall er lik kvadratroten av summen av kvadratene av standardavvikene til enkelttallene. Når en har anslag for standardavviket til slike forskjeller, kan en konstruere konfidensintervall for den sanne verdi på samme måte som beskrevet ovenfor.

6.5. Innsamlings- og bearbeidingsfeil

I enhver undersøkelse, både i totaltelling og utvalgsundersøkelser, vil det forekomme svar som er feil. Feilene kan oppstå både i forbindelse med innsamlingen og under bearbeidingen.

All datainnsamling i denne besøksundersøkelsen har foregått ved hjelp av bærbare pc'er. Dette foregår på den måten at intervjuerne har med seg pc ut i felten, leser opp spørsmålene fra dataskjermen og registrerer svarene direkte.

En viktig fordel med denne innsamlingsmetoden er at alle hopp i spørreskjema og tildeling av spørsmål til undergrupper programmeres på forhånd. Dermed reduseres mulighetene for at intervjuerne stiller feil spørsmål til feil personer. Tildelingen av spørsmål kan defineres på grunnlag av kjennetegn vi har om intervjupersonene på forhånd, men vi bruker også de svarene som blir gitt underveis i spørreskjemaet. En fare ved forhåndsprogrammerte spørsmål er at eventuelle programmeringsfeil kan bli gjennomgående.

En fordel med edb-assistert intervjuing er mulighetene for direkte kontroll av svarene som blir registrert. For hvert spørsmål er det lagt inn grenser for gyldige verdier. I tillegg er det bygget inn et omfattende feilmeldingssystem dersom intervjueren taster inn et svar som er inkonsistent i forhold til tidligere svar. Slike svarkontroller er lagt inn på to nivå. En del feilmeldinger er absolutte, og kan ikke overstyres. Andre ganger legges det inn advarsler som intervjuerne kan velge å se bort fra.

Videre gir edb-assistert intervjuing muligheter for å tilpasse ordlyden i spørsmålene avhengig av intervjupersonenes situasjon eller svar på tidligere spørsmål. Dette gir intervjusituasjonen et mer personlig preg, og det er lettere for intervjuerne å få til en muntlig samtale.

Alle disse sidene ved edb-assistert intervjuing fører til økt datakvalitet og innsamlingsfeil som skyldes intervjuerens feilregistreringer blir langt mindre enn ved bruk av papirskjema. Vi unngår registrering av ugyldige verdier og vi oppnår et redusert frafall på enkeltspørsmål ved at mulighetene for hoppfeil reduseres.

Innsamlingsfeil kan også komme av at intervjupersonen avgir feil svar. Det kan skyldes vansker med å huske forhold tilbake i tiden. Det kan også skyldes misforståelser av spørsmål. Når det blir spurt om forhold som folk erfaringsmessig finner kompliserte, må en regne med å få en del feilaktige svar. Innsamlingsfeil kan også oppstå fordi visse spørsmål av enkelte oppfattes som ømtålige. Intervjupersonene kan i slike tilfeller bevisst gi feilaktige svar. De vurderinger som ligger til grunn for svaret kan også bli påvirket av hva intervjupersonen oppfatter som sosialt ønskelig.

Bearbeidingsfeil er avvik mellom den verdien som registreres inn og den verdien som til slutt rapporteres ut. Slike feil kan oppstå for eksempel under omkodinger. Gjennom kontroller har man søkt å finne feil og rette opp disse.

Når en har rettet opp feil så langt det er mulig, er erfaringen at de statistiske resultatene i de fleste tilfeller påvirkes forholdsvis lite av både innsamlingsfeil og bearbeidingsfeil. Virkningen av feil kan likevel være av betydning i noen tilfeller, og det er klart at ikke alle feil oppdages.

7. Beregning av vekter

7.1. Bokmålundersøkelsen:

Utvalget bestod av to deler:

1. Et ordinært utvalg, der personer med lav utdanning var overrepresentert.
2. Et tilleggsutvalg av arbeidssøkere, trukket proporsjonalt, ikke stratifisert etter utdanningsnivå.

Utdanningsstratum	Trekkegrunnlag	Utvalg	Teoretisk vekt
Lav utdanning	717 951	2 000	358,9755
Middels utdanning	1 504 058	1 500	1002,7053
Høyere utdanning	604 679	1 500	403,1193
Arbeidssøkere	192 000	500	384,0000

Trinn 1

Beregning av vekter som korrigerer for ulik trekkesannsynlighet, beregnet som den inverse av trekkesannsynligheten.

Trinn 2

Frafallskorreksjon, vi dannet 10 grupper i hvert stratum etter kjønn og aldersklasse. Følgende alderskutt ble brukt: 16-29 år, 30-39 år, 40-49 år, 50-59 år og 60-65 år, slik at utvalget ble delt i tretti grupper. Tilleggsutvalget ble kun gruppert etter kjønn og aldersklasse, dvs. i ti grupper. For hver av disse førti gruppene beregnet vi forholdstallet '#personer (effektivt) i bruttoutvalget'/'#personer (effektivt) i nettoutvalget' og korrigerte vektene fra trinn 1 med disse faktorene.

Trinn 3

Det ordinære utvalget og tilleggsutvalget ble så slått sammen. For at gruppen arbeidssøkere skulle telles riktig, lot vi arbeidssøkere i det ordinære utvalget telle 0,35 og alle i tilleggsutvalget telle 0,65, mens ikke-arbeidssøkende telte som 1.

Trinn 4

Utvalget ble koblet med utdanningsregisteret fra 1997 for å kunne korrigere for oppdaterte utdanningsopplysninger. Samme aldersklasser som i trinn 2 ble benyttet, men de to utvalgene ble gruppert under ett i tretti grupper. For hver av de tretti gruppene beregnet vi forholdstallet '#personer i populasjonen'/'#personer (effektivt) i nettoutvalget' og multipliserte med vektene fra forrige trinn.

Utdanning (ISCED 1. siffer)	Populasjon (oppdatert)	Ordinært utvalg	Tilleggs- utvalg
0,1,2,9,X (ukjent eller uoppgitt utdanning)	443 569	1 214	83
3	1 720 709	2 196	347
5,6,7	671 329	1 590	70

Trinn 5

Vektene ble så avstemt slik at summen av vekter for personene i nettoutvalget ble lik populasjonsstørrelsen (2 835 607).

7.2. Nynorskundersøkelsen:

Utvalget kan ses som satt sammen av to delutvalg. Som tidligere nevnt fant vi ved hjelp av data fra Valgundersøkelsen 1997 fram til utvalgsområder med høy andel nynorskbrukere. Til sammen 31 utvalgsområder ble lagt i et separat "nynorsksstratum", med i alt 15,4 prosent av befolkningen. Fra dette stratumet ble det trukket et utvalg på 1 835 personer, mens 1 165 ble trukket fra de øvrige områdene, som kan anses som et "bokmålsstratum". Med dette designet forventet vi å sitte igjen med ca. 500 nynorsk brukere i nettoutvalget.

Utdanningsstratum	Bokmål utvalg	Nynorsk utvalg	Effektivt		Populasjon	Effektiv	
			nynorsk- utvalg	størrelse ¹		Bokmål	Nynorsk
Lav utdanning	465	735	113,19	578,19	717 951	1241,722	191,225
Middels utdanning	350	550	84,70	434,70	1 504 058	3459,990	532,838
Høyere utdanning	350	550	84,70	434,70	604 679	1391,026	214,218

¹ Når personer fra "bokmålsstratumet" gis vekt 1

Trinn 1

Beregning av korreksjonsvekt for ulik trekkesannsynlighet, én for hver kombinasjon av utdanningsstratum og "språk"-stratum.

Trinn 2

Frafallskorreksjon. Vi dannet ti grupper i hvert utdanningsstratum etter kjønn og aldersklasse. Følgende alderskutt ble brukt: 16-29 år, 30-39 år, 40-49 år, 50-59 år og 60-65 år, slik at utvalget ble delt i tretti grupper. For hver av disse gruppene beregnet vi forholdstallet '#personer (effektivt) i bruttoutvalget'/'#personer (effektivt) i nettoutvalget' og korrigerte vektene fra trinn 1 med disse faktorene.

Trinn 3

Utvalget ble koblet med utdanningsregisteret fra 1997 for å kunne korrigere for oppdaterte utdanningsopplysninger. Samme aldersklasser som i trinn 2 ble benyttet. For hver av de tretti gruppene beregnet vi forholdstallet '#personer i populasjonen'/'#personer (effektivt) i nettoutvalget' og multipliserte med vektene fra forrige trinn.

Utdanning (ISCED 1. siffer)	Populasjon (oppdatert)	Utvalg
0,1,2,9,X (ukjent eller uoppgitt utdanning)	443 569	803
3	1 720 709	1 261
5,6,7	671 329	936

Trinn 4

Vektene ble så avstemt slik at summen av vektene for personene i nettoutvalget ble lik populasjonsstørrelsen (2 835 607).

7.3. Replikatvekter begge undersøkelsene

Først dannet vi 15 tilfeldige delutvalg (for bokmålsundersøkelsen ble det ordinære og tilleggsutvalget slått sammen). Utvalgsområdene ble plassert i en av to grupper etter status for det primære utvalgsområdet (PUO) i utvalgsplanen:

1. PUO trukket med sannsynlighet 1 (utvalgsområde = stratum): Det er i alt 34 slike strata i utvalgsplanen, og de dekker ca. halvparten av populasjonen.
2. PUO trukket med sannsynlighet < 1 (områder med trekking i to trinn). Det er i alt 75 slike strata (og PUO).

Personer i PUO fra gruppe 1 ble fordelt tilfeldig på delutvalg 1-15. I gruppe 2 ble PUO'ene som helhet fordelt på delutvalg etter følgende prosedyre: PUO'ene ble sortert etter folketall i stratumet som PUO'et tilhører. PUO'et fra det mest folkerike stratumet ble plassert i delutvalg 1, det fra det nest største stratumet ble plassert i utvalg 2, osv. for de 15 største. Deretter plasserte vi i omvendt rekke følge nummer 16 til delutvalg 15, nummer 17 til 14 osv. etter samme mønster til alle 75 PUO var plassert.

Etter å ha dannet delutvalgene ble de etter tur utelatt fra totalutvalget slik at 15 replikater ble dannet. Replikatvekter ble beregnet ved først å multipliserer hovedvekten med 15/14 og så utføre trinn 1-4 som beskrevet foran for hver av de 15 replikatene.

8. Databearbeiding

8.1. Filetablering av bakgrunnsintervjuet

I forhold til SSBs vanlige undersøkelser, representerte Leseferdighetsundersøkelsene en utfordring når det gjaldt filetablering. Vi skulle i dette tilfellet tilrettelegge filen i forhold til en internasjonal filbeskrivelse, *International Record Layout (IRL)*⁶, noe som krevde mange tilpasninger før vi kunne levere den endelige filen.

Det norske bakgrunnsintervjuet inneholder en del særnorske spørsmål, særlig i tilknytning til seksjon D, som omhandler arbeidssituasjonen. Disse spørsmålene måtte ut i den internasjonale utgaven av filen. I en del tilfeller inneholder også de norske spørsmålene flere svaralternativer enn de internasjonale spørsmålene, og da måtte disse kodes om til det internasjonale svarformatet. De norske kodene for "vet ikke" og "nekte" på de enkelte spørsmålene måtte konsekvent kodes om til andre verdier. Til slutt utførte vi en del logiske kontroller, spesifisert i dokumentet *General Edit Rules*. Statistics Canada har også kontrollert datafilen nøye, slik at den endelige datafilen er i overensstemmelse med IRL. Nedenfor refereres det til spørsmålsnavn og nummer på verdiene slik de finnes i IRL (som blir utgitt som eget notat, inkludert oversikt over "nasjonale tilleggsspørsmål").

⁶ IRL blir utgitt som et eget notat, inkludert oversikt over "nasjonale tilleggsspørsmål".

8.1.1. Omkodinger og unntak fra den internasjonale filbeskrivelsen (IRL)

Statuskoder

Med verdi 23 for "midlertidig fraværende" i BQSTATUS forstår vi personer som er bortreist på ferie, på arbeid/forretningsreise eller på skole/studieopphold. Verdi 20 for "ikke hjemme" betyr at personen ikke er å treffe av andre årsaker.

Personer som er døde og personer som har flyttet fast til utlandet definerer vi som utenfor utvalget (avgang). Disse har vi kodet til verdi 18 for "utenfor rekkevidde" i BQSTATUS. Verdi 22 anser vi som uaktuell fordi vi bruker verdi 18 til de som ikke tilhører utvalget.

Seksjon A

Spørsmål A7 om utdanningens varighet er hentet fra SSBs Utdanningsregister 1997 (variabelen "klassetrinn, omkodet") for å få mest mulig korrekte opplysninger. Spørsmål A7 slik det opprinnelig ble stilt i det norske bakgrunnsintervjuet, ligger i den norske seksjonen i "idiosyncratic section" som variabelen A7NO. I de tilfellene Utdanningsregisteret mangler opplysninger om utdanningens varighet for enkelte personer, har vi brukt opplysninger fra A7NO i A7. De respondentene det er brukt registeropplysninger for i A7, er merket med verdien "1" i variabelen A7FLGNO i den norske seksjonen i "idiosyncratic section".

Spørsmål A8 om utdanningens art som ISCED-kode (internasjonal utdanningsstandard) er hentet fra SSBs Utdanningsregister 1997 (variabelen "isced-kode") for å få riktigst mulige opplysninger på dette viktige spørsmålet, da det viste seg vanskelig å kode om de norske svaralternativene til ISCED-standard. ISCED-koden i Utdanningsregisteret er basert på *International Standard Classification of Education* (ISCED). Spørsmål A8 slik det opprinnelig ble stilt i det norske bakgrunnsintervjuet, ligger i den norske seksjonen i "idiosyncratic section" som variabelen A8NO. I de tilfellene Utdanningsregisteret mangler opplysninger om utdanningens art for enkelte personer, har vi brukt opplysninger fra A8NO i A8. De respondentene som det er brukt registeropplysninger for i A8, er merket med verdien "1" i variabelen A8FLGNO i den norske seksjonen i "idiosyncratic section". A8NO er også omkodet til ISCED-koder i variabelen A8ISCNO som ligger i den norske seksjonen i "idiosyncratic section". Vi anbefaler imidlertid at man i stedet bruker variabel A8 i seksjon A for dette formålet.

I spørsmål A11 (A11-3), ble de respondentene som ble ledet til dette spørsmålet, alle automatisk lagt til verdien 7 for "vet ikke". Dette spørsmålet ble derfor tatt ut av filen.

Seksjon B

I spørsmål B1, B13, B14 og B17 står kode 30 for samisk, mens kode 31 står for de språkene som ikke var inkludert i listen over språk i de ulike spørsmålene. I spørsmål B13 vil alltid kode 32 for norsk stå først, dvs. som B13L1, mens ev. andre språk vil stå som B13L2 osv. Dette betyr ikke nødvendigvis at norsk er det språket som IO mestrer best.

Seksjon F

De som svarte verdi 6 for "faglig eller karrieremessig oppgradering" i F5M1 ble automatisk satt til verdi 1 "av hensyn til karriere eller jobbmulighet" i F11M1, og disse ble dermed styrt forbi spørsmål F12M1, F12M2 og F12M3. Dette førte til at vi måtte kode om en del respondenters svar til verdi 9 for "uoppgitt" på disse spørsmålene. På samme måte har en del respondenter aldri blitt stilt spørsmål F16A-K og F18A-K, og disse har også blitt omkodet til verdi 9 for "uoppgitt".

Seksjon G

På spørsmål G1A-H, har vi i det norske bakgrunnsintervjuet et ekstra svaralternativ i forhold til det internasjonale svarformatet. Verdien 5 for "aldri" i IRL består derfor av de norske alternativene 5 og 6, "en gang i året eller sjeldnere" og "aldri".

Seksjon J

Seksjon J ble nøye redigert for å oppfylle kravene som stilles i *General Edit Rules*.

Når det gjelder spørsmål J1A-E, så hadde vi i det norske skjemaet et ekstra svaralternativ som vi ikke finner igjen som spørsmål i IRL, "blir forsørget av andre". Disse svarene er derfor tatt ut, på den måten av hvis IO svarte "ja" på dette spørsmålet og "nei" på de andre spørsmålene som nå utgjør J1E, så er IOs svar satt til verdi 2 på J1E.

Manglende logiske kontroller i det norske skjemaet mellom spørsmål J1A-E og inntektsspørsmålene førte til en del ugyldige svar på inntektsspørsmålene. Disse er satt til 7 for "vet ikke" eller 9 for "uoppgitt" i J2Q, J3Q og J5Q, og til 9999000 for "vet ikke" i J2NO, J3NO og J5NO i den norske seksjonen i "idiosyncratic section".

Variablene j2Q, j3Q og j5Q inneholder IOs inntekt gruppert i en av fem ulike kvintiler (intervaller). Kvintilene er inndelt på bakgrunn av beregninger foretatt på SSBs Inntekts- og formuesundersøkelse 1996. Kvintiler deler befolkningen i fem like deler når det gjelder fordelingen av inntekten i et land, og er derfor en relativ størrelse som man kan bruke når man ønsker å sammenligne hvordan inntektsnivå henger sammen med leseferdigheter i ulike land.

Den norske kvintilinndelingen for J2Q, J3Q og J5Q er som følger:

J2Q

0	Ingen inntekt
1	1 - 71 000
2	72 000 - 129 000
3	130 000 - 192 000
4	193 000 - 255 000
5	256 000 eller mer

J3Q

0	Ingen inntekt
1	1 - 47 000
2	48 000 - 137 000
3	138 000 - 202 000
4	203 000 - 261 000
5	262 000 eller mer

J5Q

0	Ingen inntekt
1	1 - 124 000
2	125 000 - 209 000
3	210 000 - 309 000
4	310 000 - 460 000
5	461 000 eller mer

Når det gjelder J5, så valgte en del IO å svare i kvintiler i stedet for å oppgi eksakt beløp. Dette betyr at disse respondentene i utgangspunktet fikk en verdi i J5Q i seksjon A, men ikke i J5NO i den norske seksjonen i "idiosyncratic section". For å løse dette problemet, imputerte vi medianverdien for den aktuelle kvintilen i J5NO for disse respondentene. De respondentene det gjelder, er merket med verdi 1 i variabelen J5FLGNO. Variabelen J5BNO i den norske seksjonen i "idiosyncratic section" inneholder kvintilene slik de ble spurt de respondentene som ikke ville eller kunne oppgi eksakt beløp i bakgrunnsintervjuet. Denne kvintilinndelingen stammer egentlig fra 1995, og er derfor ikke så oppdatert som kvintilinndelingen i J5Q. Også de respondentene som oppga eksakt beløp, er omkodet til disse kvintilene. Når man ønsker å benytte kvintiler på husholdningsinntekt, anbefaler vi imidlertid å bruke variabelen J5Q, som inneholder den kvintilinndelingen som gjelder for 1996.

8.1.2. Koding av spørsmål om utdanning i seksjon A, C og den norske seksjonen i "idiosyncratic section"

Utdanningsspørsmålene A5, C5, C11 og A8ISCNO er kodet om til IRL-format, som tilsvarende den internasjonale utdanningsstandarden, *International Standard Classification of Education* (ISCED)⁷. Til kodearbeidet har vi brukt Statistisk sentralbyrås *Standard for utdanningsgruppering*, revidert i 1989, som bygger på ISCED fra 1976. Kodingen er på ett-siffernivå.

Ved omkoding av utdanningsspørsmål til en internasjonal standard, knytter det seg tolkingsspørsmål om hvilke koder som skal plasseres hvor. Dette skyldes delvis overgangen mellom gammelt skolesystem (folkeskole, framhaldsskole og realskole) og nytt skolesystem (grunnskole, inkludert ungdomsskole) i perioden 1955-1972 og delvis at de norske svaralternativene er formulert på en annen måte enn ISCED-kodene de skal plasseres inn i. Disse tolkingsspørsmålene oppsto særlig i forbindelse med svaralternativene "Maks 5 år (folkeskole eller tilsvarende)", "6-7 år, folkeskole eller tilsvarende" og "Realskole, ungdomsskole" i det norske skjemaet.

De som har svart "Maks 5 år (folkeskole eller tilsvarende)" og "6-7 år, folkeskole eller tilsvarende" er kodet til verdi 01 i ISCED.

De som har svart "Realskole, ungdomsskole" hører egentlig hjemme i to forskjellige ISCED-koder, avhengig av om de har realskole (ISCED 03) eller ungdomsskole (ISCED 02). De personene i utvalget som har svart ja til dette svaralternativet, har fått ISCED-koden 02 på variabelen A5 eller A8ISCNO, fordi de aller fleste av disse vil ha ungdomsskoleutdanning. I seksjon C, som omhandler foreldregenerasjonen, har de som tilhører det samme svaralternativet, fått ISCED-kode 03, fordi realskole var den aktuelle utdanningsformen for foreldregenerasjonen.

8.1.3. Koding av spørsmål om næring, yrke og kurs i seksjon D

På spørsmål D8, D9 og F3 i det norske skjemaet ble det gitt åpne svar om henholdsvis næring, yrke og kurs. For å kode om disse svarene til et fast svarformat, ansatte vi til sammen fem personer, der fire arbeidet med næring og yrke og en med kurs.

Næring

Næring ble kodet på to-siffernivå etter Statistisk sentralbyrås *Standard for næringsgruppering* fra 1994. Standarden bygger på *International Standard Industrial Classification of all Economic Activities* (ISIC), revidert versjon nr 3 fra 1989. Etter at disse kodene var klare, ble de omkodet til ett-siffernivå og gammel standard for å tilfredsstille kravene i IRL. Denne standarden er Statistisk

⁷ Kodenummereringen i IRL tilsvarende kodenummereringen i ISCED, mens benevnelsene er noe annerledes. Unntak fra regelen om at kodenummereringen stemmer overens, er at ISCED-kode 5 blir delt i to i IRL, og blir til henholdsvis kode 5 og 6 i IRL. Dette medfører også at ISCED-kode 6 blir til IRL-kode 7.

sentralbyrås *Standard for næringsgruppering* fra 1978, som tilsvarer ISIC, revidert versjon nr. 2 fra 1968.

Yrke

Yrke ble kodet på to-siffernivå etter en intern utgave av Statistisk sentralbyrås *Standard for yrkesklassifisering* fra 1998. Denne standarden bygger på *International Standard Classification of Occupations* (ISCO-88). Kodene ble deretter omkodet til ett-siffernivå for å tilpasses IRL-formatet.

Kurs

Kurs ble kodet på tre-siffernivå etter *International Adult Literacy Major Field of Study Guide*, som er basert på *Statistics Canadas User's Guide to the 1986 Census Data on Major Field of Study*. Denne kodemanualen er ingen internasjonal standard, og er særlig tilpasset for canadiske formål. Vi har likevel kodet etter beste evne. Kodingen har som formål å gi en pekepinn om fagområde, og er i liten grad egnet til å vise nivået på kurset som blir tatt.

8.1.4. Etablering av nasjonal fil

Det norske spørreskjemaet inneholdt en del særnorske spørsmål. Disse spørsmålene er lagt inn på slutten av den internasjonale filen. Dette gjelder særlig seksjon D, som omhandler arbeidssituasjonen.

- Seksjon A: A5 i uomkodet versjon, dvs. med de norske svaralternativene (A5NO).
- Seksjon C: C5 og C11 i uomkodet versjon, dvs. med de norske svaralternativene (C5NO og C11NO).
- Seksjon D: D1 til D3-12. Yrkes- og næringskoding er tatt inn med koding på 2-siffer-nivå. Næring, som i IRL er kodet etter gammel standard, er her kodet etter ny standard
- Seksjon E: E1-1, E1-2 og E9 til E9-3.
- Seksjon G: G1A til G1H og G1I til G1J.

8.2. Lesetestene

Alle leseoppgavene, både i basisheftet og leseheftet, var gitt som åpne spørsmål. Svarene måtte derfor skåres, dvs. registreres som rett, galt eller blankt svar i forhold til en skåringsguide/fasit. Basisheftet ble skåret av intervjuerne, fordi antall riktige svar her bestemte om respondenten skulle gå videre til leseheftet. Leseheftet, derimot, ble skåret av et eget "skårerteam" på ti personer i Statistisk sentralbyrås lokaler.

Før vi gikk i gang med skåringsarbeidet, deltok vi på et internasjonalt prosjektledermøte i København i slutten av mars 1998. På møtet fikk alle deltakerlandene opplæring i skåringsarbeidet.

I midten av april startet skåringsarbeidet opp. Vi hadde rekruttert skårere ved hjelp av oppslag på Universitetet i Oslo. Skårerne fikk et to-dagers kurs i skåringsarbeid, der de fikk en generell innføring i undersøkelsen og hvordan oppgavene skulle skåres. Mye av tiden på kurset ble benyttet til oppgaveløsning og diskusjon.

8.2.1. Nasjonal skåring og reskåring

Skåringsarbeidet på bokmålsundersøkelsen fant sted i perioden april - august 1998, mens nynorskundersøkelsen ble skåret i perioden august - november 1998. Skåringsarbeidet var en møysommelig prosess, og krevde utstrakt bruk av skjønn. Respondentene formulerte svarene sine på mange ulike måter, og i enkelte tilfeller kunne det være vanskelig å trekke grensene mellom hva som

var korrekte eller gale svar. Skåringen ble imidlertid nøye etterprøvd. De internasjonale reliabilitetskravene fordret at til sammen 20 prosent av alle heftene skulle reskåres, eller kontrollskåres, av en annen skårer enn den som hadde utført førstegangsskåringen. Formålet var å se om skårerne hadde en felles oppfatning av hvordan de ulike spørsmålene skulle skåres.

Kravene som ble stilt til skåringen var:

- 97 prosent samsvar når en ser på skåringen av alle de totalt 108 spørsmålene under ett.
- 95 prosent samsvar på hvert enkelt spørsmål.

Helt i begynnelsen av skåreprosessen på hver av de to undersøkelsene, gjennomførte vi en 100 prosent-runde med reskåring, dvs. at alle heftene som hadde blitt skåret så langt, også ble reskåret. Gjennomgangen som fulgte, viste at vi hadde problemer med enkelte spørsmål. Disse spørsmålene ble av pedagogiske formål delt inn i tre kategorier: 1) Spørsmål som krever en høy grad av skjønn fra skårerne side, 2) spørsmål som krever revideringer i skåringsguiden, og 3) spørsmål der skårerne har gjort slurvefeil. I bokmålsundersøkelsen var det blokk 1 spørsmål 5, blokk 2 spørsmål 7, blokk 3 spørsmål 8, blokk 5 spørsmål 4 og blokk 7 spørsmål 11 som først og fremst representerte "problemspørsmålene" i skåringsarbeidet. I nynorskundersøkelsen dukket i tillegg også blokk 2 spørsmål 2 og blokk 4 spørsmål 4 opp som problemspørsmål. Disse spørsmålene viste seg å være gjennomgående problemspørsmål i hele skåringsprosessen, og vi brukte mye ressurser på å avgjøre tvilstilfeller på akkurat disse spørsmålene i nært samarbeid med Educational Testing Service og Senter for leseforskning.

I etterkant av 100 prosent-runden, skulle hver skårer korrigere sine feil etter nøyaktige instruksjoner, slik at alle avvik mellom førstegangsskåring og reskåring ble fullstendig rettet opp. Vi gjennomførte også senere ulike reskåringsrunder, slik at vi til slutt kom opp i en samlet reskåring på 20 prosent. Etter hver runde evaluerte vi skåringsarbeidet og foretok de nødvendige opprettinger. Midtveis i skåreprosessen sendte vi en "midtveisrapport", en orienteringsrapport om skåringsarbeidet til Statistics Canada.

Rent praktisk foregikk skåringen på den måten at skårerne fylte ut et "skåreark", (se vedlegg nr. 7) et dobbeltsidig A3-skjema for hvert IO. På skårearket krysset de av for ulike skåringsverdiene for riktig, galt eller blankt svar. De fylte i tillegg ut referansenummeret til respondenten, om respondenten deltok i bokmåls- eller nynorskundersøkelsen, leseheftenummer, om det var førstegangsskåring eller reskåring, dato for skåring, og sitt eget skårernummer. For å ha mulighet til å sammenlikne opplysningene på skårearket med respondentenes svar i etterkant, ble materiellet fra hver respondent (lesehefte, avis og basishefte) samlet i en egen konvolutt. Utenpå konvolutten noterte skårerne leseheftenummeret, referansenummeret til respondenten, om det var førstegangsskåring eller reskåring og sitt eget skårernummer. Deretter ble konvoluttene sortert etter stigende referansenummer i ulike bunker i forhold til leseheftenummer.

Tilbakemeldingen fra skårerne på kursopplegget og opplegget for skåringsarbeidet var gode. Skårerne ønsket seg imidlertid en forbedring av skårearket: I de tilfellene det var mulig å gjengi det riktige svaret på den lille plassen som var avsatt til hvert spørsmål på skårearket, for eksempel i de tilfellene svaret skulle være et enkelt kronebeløp, ønsket de at svaret skulle gjengis der. På den måten ville de ha sluppet å slå opp i fasiten/skåringsguiden for hvert spørsmål.

Skårearkene som skårerne fylte ut, ble lest optisk. To problemer var knyttet til den optiske lesingen:

1. Hele prosessen med sending av skåreark til optisk lesing, optisk lesing og filleveranser tilbake tok lang tid. Dette var et problem, da vi hele tiden ønsket å gi raske tilbakemeldinger på skåringen til skårerne våre, for å unngå at systematiske feiltolkninger i forbindelse med skåring forplantet seg videre i materialet.

2. Den optiske leseren hadde også problemer med å tolke referansenummeret til respondentene som var notert på skårearket av skårerne. Dette problemet ble løst ved at den optiske leserens tolkning av referansenummerne ble kontrollert manuelt på hvert enkelt skåreark. Vi måtte også gjøre en del feilrettinger av "uteliggerverdier" på filene som vi fikk etter at den optiske lesingen var fullført.

8.2.2. Internasjonal reskåring

Etter at den nasjonale skåringen og reskåringen var avsluttet, ble 350 lesehefter fra bokmålsundersøkelsen og 350 lesehefter fra nynorskundersøkelsen oversent det danske skåreteamet. Formålet var å se om de norske og danske skårerne hadde en felles oppfatning av hvordan de ulike spørsmålene skulle skåres. Kravene som ble stilt til samsvar, var de samme som ble stilt i den nasjonale reskåringprosessen. Avvikene mellom den norske og den danske skåringen ble vurdert av Statistics Canada og Educational Testing Service i en avviksrapport som vi fikk tilsendt i januar 1999 for bokmål og mars 1999 for nynorsk. I avviksrapporten ble det bestemt hvilke skåringsverdier tvilsspørsmålene skulle få. På grunnlag av retningslinjene som ble gitt i avviksrapporten, gjennomførte vi opprettinger i den norske skåringen. Dette arbeidet ble avsluttet i mars 1999 for bokmålsundersøkelsen og april 1999 for nynorskundersøkelsen.

Ut fra de endelige skåringsverdiene som ble satt på hvert enkelt spørsmål for hvert enkelt IO, utarbeider Educational Testing Service mål for leseferdighet.

9. Vedlegg

- 1. IO - brev (bokmål, nynorsk og foresattebrev)**
- 2. Telefonbrev**
- 3. Brev dersom interjvutidspunktet likevel ikke passet**
- 4. Kopi av brosjyre (bokmål og nynorsk)**
- 5. Bakgrunnsintervju (spørreskjema)**
- 6. Instruks og tilleggsinstruks**
- 8. Kontrollskjema**
- 7. Skåreark (i 70% format)**

Seksjon for intervjuundersøkelser

Saksbehandlere: Egil Midtlyng og Agnes Aall Ritland

Telefon: 800 83 028

Oslo, oktober 1997

B

Undersøkelse om leseferdigheter blant voksne

Statistisk sentralbyrå gjennomfører en undersøkelse om leseferdigheter blant voksne i Norge. Undersøkelsen er et oppdrag for Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet som samarbeider med Senter for leseforskning ved Høgskolen i Stavanger. Den er en del av et internasjonalt forskningsprogram som gjennomføres i en rekke land. Undersøkelsen består av et bakgrunnsintervju og noen spørsmål om lesing. Formålet er å samle kunnskap om ulike sider ved befolkningens leseferdigheter, og finne ut om skriftlig informasjon som brukes i dagligliv og arbeidsliv, er skrevet slik at det er lett å forstå. Nasjonalt vil resultatene gi myndighetene kunnskap til å utvikle skole og voksenopplæring.

I Norge er det til sammen trukket ut et tilfeldig utvalg på ca. 5500 personer i alderen 16-65 år. **Du er en av dem som er trukket ut til å delta. I løpet av de nærmeste dagene vil du bli kontaktet av en av våre intervjuere slik at dere kan avtale et intervjutidspunkt som passer for deg.** Intervjuet vil gjennomføres ved at vår intervjuer kommer på besøk.

Det er frivillig å delta, men skal vi få pålitelige resultater er det viktig at alle som er trukket ut deltar. Vi kan ikke erstatte en som ikke svarer med en annen person. Utvalget er trukket slik at det danner et tverrsnitt av befolkningen i Norge. Intervjuerne og alle andre som arbeider i Statistisk sentralbyrå, er underlagt taushetsplikt og behandler personopplysninger etter lovbestemte regler (jfr. personregisterloven og Datatilsynets rammekonsesjon for Statistisk sentralbyrå). Det vil aldri bli kjent utenfor Statistisk sentralbyrå hva den enkelte har svart. For å få fullt utbytte av informasjonen som samles inn, vil vi hente inn enkelte opplysninger om utdanning og sysselsettingsforhold fra register som Statistisk sentralbyrå har tilgang til. Fire år etter at undersøkelsen er gjennomført vil alle personidentifiserbare opplysninger bli slettet.

Dersom du ønsker mer informasjon om undersøkelsen, står vi gjerne til tjeneste. Du kan ringe gratis på grønt nummer **800 83 028** til en av saksbehandlerne som står øverst i brevet. Vi håper at du vil delta, og takker på forhånd for hjelpen.

Med vennlig hilsen

Svein Longva
Adm. direktør

Jørn Y. Leipart
Seksjonssjef

Seksjon for intervjuundersøkelser

Saksbehandlere: Egil Midtlyng og Agnes Aall Ritland

Telefon: 800 83 028

Oslo, oktober 1997

BF

Undersøkelse om leseferdigheter blant voksne

Statistisk sentralbyrå gjennomfører en undersøkelse om leseferdigheter blant voksne i Norge. Undersøkelsen er et oppdrag for Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet som samarbeider med Senter for leseforskning ved Høgskolen i Stavanger. Den er en del av et internasjonalt forskningsprogram som gjennomføres i en rekke land. Undersøkelsen består av et bakgrunnsintervju og noen spørsmål om lesing. Formålet er å samle kunnskap om ulike sider ved befolkningens leseferdigheter, og finne ut om skriftlig informasjon som brukes i dagligliv og arbeidsliv, er skrevet slik at det er lett å forstå. Nasjonalt vil resultatene gi myndighetene kunnskap til å utvikle skole og voksenopplæring.

I Norge er det til sammen trukket ut et tilfeldig utvalg på ca. 5500 personer i alderen 16-65 år. **En datter eller sønn under 18 år i din husholdning har kommet med i utvalget. Vi ber om at hun/han får samtykke til å delta i undersøkelsen. Hun eller han får eget brev om undersøkelsen. I løpet av de nærmeste dagene vil hun eller han bli kontaktet av en av våre intervjuere slik at det kan avtales et intervju tidspunkt som passer.** Intervjuet vil gjennomføres ved at vår intervjuer kommer på besøk.

Det er frivillig å delta, men skal vi få pålitelige resultater er det viktig at alle som er trukket ut deltar. Vi kan ikke erstatte en som ikke svarer med en annen person. Utvalget er trukket slik at det danner et tverrsnitt av befolkningen i Norge. Intervjuerne og alle andre som arbeider i Statistisk sentralbyrå, er underlagt taushetsplikt og behandler personopplysninger etter lovbestemte regler (jfr. personregisterloven og Datatilsynets rammekonsesjon for Statistisk sentralbyrå). Det vil aldri bli kjent utenfor Statistisk sentralbyrå hva den enkelte har svart. For å få fullt utbytte av informasjonen som samles inn, vil vi hente inn enkelte opplysninger om utdanning og sysselsettingsforhold fra register som Statistisk sentralbyrå har tilgang til. Fire år etter at undersøkelsen er gjennomført vil alle personidentifiserbare opplysninger bli slettet.

Dersom du ønsker mer informasjon om undersøkelsen, står vi gjerne til tjeneste. Du kan ringe gratis på grønt nummer **800 83 028** til en av saksbehandlerne som står øverst i brevet. Vi håper at din datter eller sønn vil delta, og takker på forhånd for hjelpen.

Med vennlig hilsen

Svein Longva
Adm. direktør

Jørn Y. Leipart
Seksjonssjef

Statistisk sentralbyrå
Statistics Norway

Undersøkelse om leseferdigheter blant voksne

Jeg minner om at vi har en avtale om intervjudag, den / kl.

Hvis tidspunktet likevel ikke skulle passe, er det fint om du kontakter meg på

telefonnummer: ____ _ ____ _ ____ _ ____ _

Med vennlig hilsen

Intervjuer

Bakgrunnsintervju - Leseferdigheter

INNLEDNINGSTEKST

Som det gikk fram av brevet vi nylig har sendt deg, er dette en del av en stor internasjonal undersøkelse som skal kartlegge voksnes leseforståelse og leseferdigheter. Først vil jeg orientere deg om intervjumetoden som brukes i denne undersøkelsen. Jeg begynner med å stille deg en del spørsmål. Deretter får du utdelt et hefte med noen spørsmål som vi ber deg besvare skriftlig mens jeg er her. For at undersøkelsen skal gi et best mulig resultat, er det nødvendig at alle får spørsmålene stilt på samme måte. Vi håper du derfor vil svare så godt du kan, selv om enkelte spørsmål kanskje ikke passer for din situasjon.

SETT INN KLOKKE 1 - STARTTID PÅ BAKGRUNNSINTERVJUET

Seksjon A	Generell informasjon
-----------	----------------------

Vi vil begynne med å stille deg noen spørsmål om din bakgrunn og din utdanning.

- *A1 Er du født i Norge?
 1 Ja ⇒ A6
 2 Nei

- *A5 Hva var den høyeste utdanningen din da du kom til Norge første gang?
 VIS KORT NR 1
 1 Ingen utdanning
 2 Maks. 5 år (folkeskole el. tilsvarende)
 3 6-7 år (folkeskole el. tilsvarende)
 4 Framhaldsskole
 5 Realskole, ungdomsskole
 6 Yrkesskole
 7 Videregående utdanning, yrkesfaglig
 8 Videregående utdanning, allmennfaglig (gymnas)
 9 Folkehøgskole
 10 Høgskole-/universitetsutdanning, kortere enn tre år
 11 Høgskole-/universitetsutdanning, tre eller fire år
 12 Høgskole-/universitetsutdanning, fem år eller mer
 13 Annen utdanning, spesifiser:

GA TIL A7

- *A6 I hvilken kommune gjennomførte du det meste av grunnskolen (folkeskolen)?
 «KOMMUNE»

- A6-1 Hvilken målform hadde du som hovedmål i grunnskolen (folkeskolen)? HVIS FLERE: DET ER DEN MÅLFORMEN IO HADDE MESTEPARTEN AV TIDEN VI SPØR ETTER. HVIS IO ER USIKKER: DETTE GJELDER SKRIFTLIG MÅLFORM.
 1 Bokmål
 2 Nynorsk
 3 Samisk/Finsk
 4 VET IKKE

- *A7 Hvor mange års utdanning har du til sammen f.o.m. barnetrinnet på grunnskolen (folkeskolen), både fra Norge og fra andre land?
 GJELDER ALLE FORMER FOR KOMPETANSEGIVENDE UTDANNING PÅ HELTID MEDREGNET BARNETRINNET PÅ GRUNNSKOLEN (FOLKESKOLEN) T.O.M. UNIVERSITET (INKLUDERT VOKSENOPPLÆRING). TELL IKKE MED SAMME TYPE UTDANNING SOM ER TATT OPP IGJEN.
 «ANTALL ÅR» DERSOM 0 ÅR, GÅ TIL B1

- *A8 Hva er den høyeste utdanning du har **fullført**?
VIS KORT NR 1
1 Ingen utdanning	⇒ A12
2 Maks. 5 år (folkeskole el. tilsvarende)	⇒ A12
3 6-7 år (folkeskole el. tilsvarende)	⇒ A12
4 Framhaldsskole	⇒ A11
5 Realskole, ungdomsskole	⇒ A11
6 Yrkesskole	⇒ A9
7 Videregående utdanning, yrkesfaglig	⇒ A9
8 Videregående utdanning, allmennfaglig (gymnas)	⇒ A9
9 Folkehøgskole	⇒ A9
10 Høgskole-/universitetsutdanning, kortere enn tre år	⇒ A9
11 Høgskole-/universitetsutdanning, tre eller fire år	⇒ A9
12 Høgskole-/universitetsutdanning, fem år eller mer	⇒ A9
13 Annen utdanning, spesifiser:	⇒ A9
- *A9 Hva beskriver best din høyeste fullførte utdanning?
- 1 Universitet/høgskole, forberedelse til akademisk utdanning
 - 2 Utdanning innen handel/kontor eller yrkesrettet utdanning
 - 3 Annen videregående utdanning utover grunnskole
 - 4 VET IKKE, VANSKELIG Å PLASSERE
- A11-1 Når fullførte du denne utdanningen ?
«ANGI ÅRSTALL»
SKRIV ET TALL FRA 1932 TIL 1998
- A11-2 Er du for tiden under utdanning?
1 Ja	⇒ A11-3
2 Nei	⇒ A12
- HVIS JA I A11-2
- A11-3 Hva slags utdanning er dette?:
VIS KORT NR 2
- 1 Videregående yrkesutdanning
 - 2 Videregående utdanning, allmennfaglig (gymnas)
 - 3 Folkehøgskole
 - 4 Høgskole-/universitetsutdanning, kortere enn tre år
 - 5 Høgskole-/universitetsutdanning, tre eller fire år
 - 6 Høgskole-/universitetsutdanning, fem år eller mer
 - 7 Annen utdanning, spesifiser:
- GÅ TIL B1
- *A12 Hva var hovedgrunnen til at du avsluttet utdanningen?
TAST BARE ETT SVAR
- 1 HADDE FULLFØRT PLANLAGT UTDANNING
 - 2 MÅTTE ARBEIDE/ØKONOMISKE ÅRSAKER
 - 3 ØNSKET Å ARBEIDE/ØNSKET Å LÆRE ET HÅNDVERK
 - 4 FAMILIEÅRSAKER
 - 5 LIKTE MEG IKKE PÅ SKOLEN
 - 6 GJORDE DET IKKE BRA PÅ SKOLEN/KJEDET MEG
 - 7 EGEN SYKDOM ELLER UFØRHET
 - 8 SKOLE FANTES IKKE/ VAR UTILGJENGELIG
 - 9 MILITÆRTJENESTE
 - 10 ANNET, SPESIFISER:

Seksjon B	Informasjon om språklig bakgrunn
------------------	---

Nå følger noen spørsmål om din språklige bakgrunn.

- B1 Hvilket språk lærte du **først** å snakke som barn?
 1 Norsk ⇒ B13
 2 Annet språk, spesifiser:

GODTA FLERE SVAR BARE DERSOM SPRÅKENE BLE SNAKKET PÅ LIK LINJE.

- B9 - B11 STILLES BARE TIL DEM SOM SVARER ALT. 2 I B1
- B9 Har du noen gang deltatt på kurs for å lære norsk?
 1 Ja
 2 Nei

- B10 Hvor godt forstår du norsk når det blir snakket til deg?
 1 Dårlig
 2 Ganske godt
 3 Godt
 4 Svært godt
 5 FORSTÅR IKKE NORSK

- B11 Hvor godt kan du snakke norsk?
 1 Dårlig
 2 Ganske godt
 3 Godt
 4 Svært godt
 5 SNAKKER IKKE NORSK

TIL ALLE

- *B13 Hvilke språk snakker du godt nok til å føre en samtale?
 HVIS FLERE SPRÅK ENN NORSK, TAST 2. SKRIV INN SPRÅKENE.
 1 Bare norsk ⇒ C1
 2 Flere språk, spesifiser:

- B14 STILLES BARE TIL DEM SOM SVARER ALT. 2 I B13
- B14 Hvilket språk snakker du oftest hjemme? SPRÅKENE SOM SVARES I B13, LISTES OPP

- B17 På hvilket språk kan du uttrykke deg lettest? SPRÅKENE SOM SVARES I B13 LISTES OPP

Seksjon C	Informasjon om foreldre
------------------	--------------------------------

- C1 Kan du svare på et spørsmål om din mors utdanning?
 KVINNELIG OMSORGSPERSON I OPPVEKSTEN?
 1 Ja
 2 Nei ⇒ C7

- C5 Hva er den høyeste utdanning din mor har fullført?
 VIS KORT NR 1
 1 Ingen utdanning
 2 Maks. 5 år (folkeskole el. tilsvarende)
 3 6-7 år (folkeskole el. tilsvarende)
 4 Framhaldsskole
 5 Realskole, ungdomsskole
 6 Yrkesskole
 7 Videregående utdanning, yrkesfaglig
 8 Videregående utdanning, allmennfaglig (gymnas)
 9 Folkehøgskole
 10 Høgskole-/universitetsutdanning, kortere enn tre år
 11 Høgskole-/universitetsutdanning, tre eller fire år
 12 Høgskole-/universitetsutdanning, fem år eller mer
 13 Annen utdanning, spesifiser:

- C7 Kan du svare på et spørsmål om din fars utdanning?

MANNLIG OMSORGSPERSON I OPPVEKSTEN

1 Ja

2 Nei ⇒ D1

C11 Hva er den høyeste utdanning din far har fullført?

VIS KORT NR 1

1 Ingen utdanning

2 Maks. 5 år (folkeskole el. tilsvarende)

3 6-7 år (folkeskole el. tilsvarende)

4 Framhaldsskole

5 Realskole, ungdomsskole

6 Yrkesskole

7 Videregående utdanning, yrkesfaglig

8 Videregående utdanning, allmennfaglig (gymnas)

9 Folkehøgskole

10 Høgskole-/universitetsutdanning, kortere enn tre år

11 Høgskole-/universitetsutdanning, tre eller fire år

12 Høgskole-/universitetsutdanning, fem år eller mer

13 Annen utdanning, spesifiser:

Seksjon D	Informasjon om arbeidssituasjonen
------------------	--

Nå følger noen spørsmål om din arbeidssituasjon.

*D1 Hva beskriver best ditt forhold til arbeidslivet i dag? Se på kortet og oppgi det alternativet som passer best.

VIS KORT NR 3

1 Har lønnet arbeid ⇒ D3-1

2 Er selvstendig næringsdrivende ⇒ D3-1

3 Har alderspensjon/førtidspensjon ⇒ D2

4 Har uførepensjon ⇒ D2

5 Er arbeidsledig ⇒ D1-1

6 Er under attføring ⇒ D1-1

7 Studerer på heltid ⇒ D2

8 Er langtidssykmeldt ⇒ D3-1

9 Er hjemmearbeidende (husarbeid) ⇒ D2

10 Arbeider ved siden av studier ⇒ D3-1

11 Har fødselspermisjon ⇒ D2

12 Er i militærtjeneste/siviltjeneste ⇒ D2

13 ANNET ⇒ D2

DERSOM ALT. 5 ELLER 6 I D1

D1-1 Hvilken av disse beskrivelsene passer best for din situasjon? VIS KORT NR 4

1 Arbeidsledig, IKKE REGISTRERT VED ARBEIDSKONTORET»

2 Arbeidsledig, søker arbeid

3 Arbeidsledig, deltar i AMO-kurs

4 Deltar i annet arbeidsmarkedstiltak (praksisplass, vikar plass, jobb med lønnstilskudd)

5 Yrkesmessig attføring, kurs, skoleelev, student

6 Yrkesmessig attføring, arbeid i bedrift

7 Medisinsk attføring

*D2 Har du hatt noe inntektsgivende arbeid de siste 12 månedene?

GJELDER ALT INNTEKSTGIVENDE ARBEID, UANSETT ANTALL TIMER PR UKE.

1 Ja ⇒ D3-1 eller D3-2

2 Nei ⇒ D3

*D3 Når hadde du sist arbeid? SKRIV ÅRSTALL

«19 »

Har aldri hatt arbeid ⇒ D19

STILLES TIL ALLE SOM IKKE HAR SVART ALT.5 I D1, DE SOM HAR SVART ALT 5 I D1 GÅR RETT TIL D3-2

- D3-1 Har du vært arbeidsledig i løpet av de siste 3 årene, dvs. siden november 1994?
 1 Ja ⇒ D3-2
 2 Nei ⇒ D4
- D3-2 TIL D3-12 STILLES BARE TIL DE SOM HAR VÆRT ARBEIDSLEDIG I LØPET AV DE SISTE TRE ÅRENE (SIDEN NOVEMBER 1994 [i nynorskund: mai 1995]). ALLE ANDRE GÅ TIL D4
- D3-2 Dersom du har vært arbeidsledig en eller flere ganger de siste tre årene, har du vært registrert ved arbeidskontoret hver gang du har vært ledig?
 1 Ja ⇒ D3-4
 2 Nei ⇒ D3-3
- D3-3 Hvorfor lot du deg ikke registrere? SKRIV FØRSTE SPONTANE SVAR
- D3-4 Har du i løpet av ledighetsperiodene de siste tre årene deltatt i arbeidsmarkedstiltak?
 1 Ja ⇒ D3-6
 2 Nei ⇒ D3-5
- D3-5 Har du i løpet av ledighetsperiodene de siste tre årene fått tilbud om arbeidsmarkedstiltak?
 1 Ja ⇒ D3-6
 2 Nei ⇒ D3-12
- D3-6 Hvilke tiltak har du fått tilbud om, begynt på eller deltatt i? VIS KORT NR 5. FLERE SVAR ER MULIG
 1 Amo-kurs ⇒ D3-8
 2 Praksisplass med eller uten fadderordning ⇒ D3-8
 3 Kaja ⇒ D3-8
 4 Vikarplass ⇒ D3-8
 5 Tiltak hos ordinær arbeidsgiver med lønnstilskudd ⇒ D3-8
 6 Jobbklubb ⇒ D3-8
 7 Tiltak under attføring ⇒ D3-8
 8 Andre tiltak ⇒ D3-7
- *D3-7 Hvilke tiltak under attføring er dette? FLERE SVAR ER MULIG
 1 Skolegang eller kursdeltakelse, unntatt AMO-kurs
 2 Arbeidstrening eller praksis
 3 Bedriftsintern attføring
 4 Annet
- D3-8 Var tiltaket/tiltakene du fikk tilbud om eller begynte på, et ledd i en plan som skulle gjøre det lettere for deg å få jobb?
 1 Ja
 2 Nei
- D3-9 Fullførte du alle tiltak du fikk tilbud om eller begynte på?
 1 Ja ⇒ D3-12
 2 Nei
- D3-10 Fullførte du (SVAR FRA D3-6 OG D3-7)?
 1 Ja ⇒ D3-12
 2 Nei
- D3-11 Hvorfor ikke? VIS KORT NR 6
 1 Fikk jobb
 2 Tiltaket passet ikke behov/ønsker
 3 Tiltaket var uinteressant
 4 Ble syk
 5 Sykdom i familien
 6 Flyttet
 7 Fødselspermisjon
 8 Militærtjeneste
 9 ANNET
- STILLES TIL DE SOM HAR SVART ALT ANNET ENN ALTERNATIV 1 i D1-1
- D3-12 Hva er de viktigste årsakene til at du nå er registrert ved arbeidskontoret? VIS KORT 7. INNTIL 3 SVAR MULIG

- 1 For å få dagpenger
- 2 Fordi arbeidskontoret kan tilby arbeidsmarkedstiltak
- 3 For å få hjelp til jobbsøking
- 4 For å få veiledning om ulike yrker og utdanninger
- 5 Fordi arbeidskontoret kan skaffe en jobb
- 6 Fordi du trenger yrkesmessig attføring
- 7 Fordi du har søkt uførepensjon og er henvist til arbeidskontoret av trygdekontoret
- 8 Er ikke registrert ved arbeidskontoret

GA TIL D19

SPØRSMÅLENE D4-D18 STILLES TIL ALLE SOM HAR/HAR HATT INNTEKTSGIVENDE ARBEID (1, 2 og 7 i D1 eller JA i D2)

- De neste spørsmålene dreier seg om det arbeidet du har hatt de siste 12 månedene.
- D4 Hvor mange ulike arbeidsgivere har du hatt de siste 12 månedene?
- *D5 Har du hovedsakelig arbeidet heltid eller deltid de siste 12 månedene? Med heltid mener vi 30 timer eller mer i uka.
- 1 Heltid ⇒ D7
 - 2 Deltid
- D6 Hva var hovedårsaken til at du arbeidet deltid? Angi det alternativet som passer best.
- VIS KORT NR 8
- 1 Sykdom eller handikap
 - 2 Omsorgsansvar for barn
 - 3 Andre personlige eller familiære grunner
 - 4 Studier
 - 5 Kunne bare få deltidsjobb
 - 6 Ville ikke ha heltid
 - 7 Var delvis pensjonert
 - 8 Annet, spesifiser:
- *D7 Hva er navnet på bedriften du har hatt flest arbeidstimer i løpet av de siste 12 månedene? Vi ber også om adresse på virksomheten.
- «NAVN OG ADRESSE PÅ BEDRIFTEN»
- *D8 Hva slags virksomhet drives i bedriften?
- «VIRKSOMHETENS ART»
- *D9 Hva er ditt yrke i denne bedriften?
- Hva er dine viktigste arbeidsoppgaver?
- *D10 Omtrent hvor mange ansatte har denne bedriften til sammen i Norge?
- 1 Mindre enn 20
 - 2 20 til 99
 - 3 100 til 199
 - 4 200 til 499
 - 5 500 eller over
 - 6 VET IKKE
- *D13 Hvor mange timer i uka arbeidet du vanligvis på denne arbeidsplassen?
- EVT. HALVE TIMER RUNDES OPPOVER
- «ANTALL TIMER»
- D14 Hvor mange uker har du vært i arbeid de siste 12 månedene? Regn også med tid hvor du har vært på ferie, i fødselspermisjon, vært syk, i streik eller lockout.
- «ANTALL UKER» HVIS 52; ⇒ E1
- D15 Ønsket du å arbeide de ukene du ikke hadde arbeid de siste 12 månedene?
- 1 JA ⇒ D17
 - 2 NEI
- D16 Hvorfor ønsket du ikke å arbeide? VIS KORT 9
- 1 Egen sykdom eller uførhet

- 2 Omsorgsansvar for barn
- 3 Andre personlige plikter eller familieplikter
- 4 Gikk på skole eller var under opplæring
- 5 Pensjonert
- 6 Ikke interessert i å arbeide
- 7 Annet, spesifiser:

GA TIL E1

*D17 Hvor mange uker var du uten arbeid de siste 12 månedene samtidig som du **ikke** var arbeidssøkende?
«ANTALL UKER» HVIS 00 ⇒ E1

D18 Hva er hovedgrunnen til at du ikke var arbeidssøkende disse ukene? VIS KORT 10

- 1 Egen sykdom eller uførhet
- 2 Omsorgsansvar for barn
- 3 Andre personlige plikter eller familieplikter
- 4 Ventet på oppheving av permittering
- 5 Ventet på at en jobb skulle begynne
- 6 Hadde ikke kvalifikasjoner eller erfaring nok til jobber som var ledige
- 7 For gammel til å arbeide, pensjonert
- 8 Annet, spesifiser:

GA TIL E1

STILLES TIL ALLE SOM IKKE HAR HATT ARBEID DE SISTE 12 MÅNEDENE

D19 Ønsket du å arbeide i løpet av de siste 12 månedene?

- 1 Ja ⇒ D21
- 2 Nei

D20 Hvorfor ønsket du ikke å arbeide? VIS KORT 11

- 1 Egen sykdom eller uførhet
- 2 Omsorgsansvar for barn
- 3 Andre personlige plikter eller familieplikter
- 4 Gikk på skole eller var under opplæring
- 5 Pensjonert
- 6 Ikke interessert i å arbeide
- 7 Hjemmeværende
- 8 Annet, spesifiser:

*D21 Hvor mange uker var du uten arbeid de siste 12 månedene samtidig som du **ikke** var arbeidssøkende?
«ANTALL UKER» HVIS 00 UKER ⇒ F1

D22 Hva er hovedgrunnen til at du ikke var arbeidssøkende disse ukene? VIS KORT 10

- 1 Egen sykdom eller uførhet
- 2 Omsorgsansvar for barn
- 3 Andre personlige plikter eller familieplikter
- 4 Ventet på oppheving av permittering
- 5 Ventet på at en jobb skulle begynne
- 6 Hadde ikke kvalifikasjoner eller erfaring nok til jobber som var ledige
- 7 For gammel til å arbeide, pensjonert
- 8 Annet, spesifiser:

Seksjon E	Lesing og skriving i tilknytting til arbeidet
------------------	--

De følgende spørsmålene refererer til den jobben der du har hatt flest arbeidstimer i løpet av de siste 12 månedene.

*E1 Hvor ofte leser eller bruker du informasjon fra følgende eksempler som en del av ditt daglige arbeid? Vil du si at du gjør det daglig, noen ganger i uka, en gang i uka, mindre enn en gang i uka eller sjelden/aldri?

- a. brev eller lengre notater (dvs. løpende tekst)?
- b. rapporter, artikler i tidsskrift?
- c. manualer, håndbøker, kataloger?
- d. diagrammer, skjemaer?
- e. regninger, fakturaer, budsjettoppstillinger?
- f. skriftlig informasjon på annet språk enn norsk?
- g. veiledninger eller instruksjoner for medisinske resepter eller liknende?

VIS KORT NR 12

- 1 Daglig
- 2 Noen ganger i uka
- 3 En gang i uka
- 4 Mindre enn en gang i uka
- 5 Svært sjelden/aldri

E1-1 Hvor ofte arbeider/arbeidet du vanligvis med informasjon på dataskjerm? **VIS KORT NR 13**

- 1 Storparten av arbeidstiden (minst 4 timer pr. dag)
- 2 Daglig, men mindre enn 4 timer pr. dag
- 3 Noen ganger i uka
- 4 Sjelden
- 5 Aldri

E1-2 Hva slags arbeidsoppgaver arbeider/arbeidet du med på dataskjerm?

OPPGI ALLE AKTUELLE ALTERNATIVER

VIS KORT NR 14

- 1 Tekstbehandling
- 2 Beregning, kalkulering
- 3 Salg, kundetjeneste, ordrebehandling
- 4 Bokføring, lagerhold, lønns- og personalrutiner, fakturering, rapportering
- 5 Manøvrering, kontroll, styring i f.eks. verktøymaskiner, roboter eller kontrollrom
- 6 Tekniske datasystemer, DAK/DAP, programmering, systemering
- 7 ANNET

E2 Jeg skal igjen nevne forskjellige typer materiale, og nå ber jeg deg si hvor ofte du skriver/skrev eller fyller/fylte ut noe av dette som en del av ditt daglige arbeid. Vil du si at du gjør det daglig, noen ganger i uka, en gang i uka, mindre enn en gang i uka eller sjelden/aldri?

- a. brev eller lengre notater
- b. formularer som f.eks. regninger, fakturaer eller budsjettoversikter?
- c. rapporter eller artikler?
- d. tekniske spesifikasjoner eller vurderinger?«»);

VIS KORT NR 12

- 1 Daglig
- 2 Noen ganger i uka
- 3 En gang i uka
- 4 Mindre enn en gang i uka
- 5 Svært sjelden/aldri

- E3 Som en del av arbeidet ditt,...
- a. måler eller beregner du størrelse eller vekt?
 - b. beregner pris, kostnad eller budsjett ?

VIS KORT NR 12

- 1 Daglig
- 2 Noen ganger i uka
- 3 En gang i uka
- 4 Mindre enn en gang i uka
- 5 Svært sjelden/aldri

- E4 Vurderer du dine ferdigheter i å **lese** norsk i forhold til arbeidet ditt som ...
- 1 svært gode,
 - 2 gode,
 - 3 middels
 - 4 dårlige?
 - 5 INGEN OPPFATNING/IKKE RELEVANT

- E5 Er jobbmulighetene dine, f.eks. mulighetene til opprykk eller ny jobb, sterkt begrenset, noe begrenset eller ikke begrenset av dine evner til å **lese** norsk?
- 1 Sterkt begrenset
 - 2 Noe begrenset
 - 3 Ikke begrenset

- E6 Vurderer du dine ferdigheter i å **skrive** norsk i forhold til arbeidet ditt som...
- 1 svært gode,
 - 2 gode,
 - 3 middels
 - 4 dårlige?
 - 5 INGEN OPPFATNING/IKKE RELEVANT

- E7 Er jobbmulighetene dine, f.eks. mulighetene til opprykk eller ny jobb, sterkt begrenset, noe begrenset eller ikke begrenset av dine ferdigheter i å **skrive** norsk?
- 1 Sterkt begrenset
 - 2 Noe begrenset
 - 3 Ikke begrenset

- E8 Vurderer du dine regneferdigheter i forhold til hovedjobben din som ...
- 1 svært gode,
 - 2 gode,
 - 3 middels
 - 4 dårlige?
 - 5 INGEN OPPFATNING/IKKE RELEVANT

- E9 Er jobbmulighetene dine, f.eks. mulighetene til opprykk eller ny jobb, sterkt begrenset, noe begrenset eller ikke begrenset av dine regneferdigheter?
- 1 Sterkt begrenset
 - 2 Noe begrenset
 - 3 Ikke begrenset

GÅ TIL F1

TIL ARBEIDSSØKENDE; STILLES BARE TIL PERSONER SOM HAR SVART 5 OG 6 I D1

- E9-1 Er dine muligheter på arbeidsmarkedet, f.eks. for å få en ny jobb, meget begrenset, noe begrenset eller ikke begrenset av dine ferdigheter i å **lese** norsk?
- 1 Sterkt begrenset
 - 2 Noe begrenset
 - 3 Ikke begrenset

- E9-2 Er dine muligheter på arbeidsmarkedet, f.eks. for å få en ny jobb, meget begrenset, noe begrenset eller ikke begrenset av dine ferdigheter i å skrive norsk?
- 1 Sterkt begrenset
 - 2 Noe begrenset
 - 3 Ikke begrenset
- E9-3 Er dine muligheter på arbeidsmarkedet, f.eks. for å få en ny jobb, meget begrenset, noe begrenset eller ikke begrenset av dine regneferdigheter?
- 1 Sterkt begrenset
 - 2 Noe begrenset
 - 3 Ikke begrenset

Seksjon F	Opplæring og utdanning for voksne
------------------	--

De følgende spørsmålene gjelder eventuell utdanning eller opplæring som du har deltatt i de siste 12 månedene.

- *F1 Har du deltatt i noen utdanning eller opplæring i løpet av de siste 12 måneder?
SPESIFISER OM NØDVENDIG: KURS, PRIVATTIMER, BREVKURS, FORELESNINGER, STUDIESIRKLER, OPPLÆRING I FORM AV KURS PÅ JOBBEN, KUNST- ELLER HÅNDVERKSSTUDIER, KURS I FORBINDELSE MED FERIE ELLER FRITIDSINTERESSE ELLER ANDRE TYPER UNDERVISNING
- 1 Ja
 - 2 Nei ⇒ F15
- F2 Hvor mange kurs har du alt i alt tatt de siste 12 månedene?
«ANTALL KURS»
- *F3 Hva het kurset/kursene? Dersom du har flere kurs som fører fram til en bestemt grad eller eksamen, ber vi om navn på **programmet** kursene var tilknyttet. ET PROGRAM ER EN SAMLING AV KURS SOM LEDER TIL EN SPESIFIKK EKSAMEN. TRE SVAR ER MULIG
- *F4 Nå vil jeg gjerne spørre deg om (KURSAVN ELLER PROGRAMNAVN FRA SPM F3). Var denne utdanningen eller opplæringen finansielt støttet av.....
- a. deg selv eller familien din?
 - 1 Ja
 - 2 Nei
 - b. Var kurset finansielt støttet av arbeidsgiver?
 - c. Av det offentlige?
 - d. Av en fagforening eller en yrkesorganisasjon?
 - e. Av andre?
- DERSOM NEI PÅ A-E:
- f. Var kurset gratis?
- F5 Tok du denne utdanningen eller opplæringen med sikte på... VIS KORT NR.15
- 1 universitetseksamen
 - 2 høskoleeksamen
 - 3 videregående eksamen, yrkesfag
 - 4 videregående eksamen, teoretiske fag
 - 5 grunnskoleeksamen
 - 6 faglig eller karrieremessig oppgradering?
 - 7 ANNET
- F6 Ble denne utdanningen eller opplæringen gitt av....
- a. Universitet eller annen høyere læreanstalt?
 - 1 Ja
 - 2 Nei
 - b. Voksenopplæringsinstitusjon?
 - c. Kommersiell organisasjon, f.eks. et privat opplæringsfirma?
 - d. Produsent eller leverandør av utstyr?
 - e. Ikke-kommersiell organisasjon som f.eks. arbeidsgiversammenslutning, frivillig organisasjon eller fagforening?
 - f. Arbeidsgiver eller morselskap?
 - g. Andre?

- F7 Hvor foregikk denne utdanningen eller opplæringen? Var det på en...
 MARKER BARE ETT ALTERNATIV
 1 GRUNNSKOLE ELLER VIDEREgåENDE SKOLE
 2 HØGSKOLE
 3 UNIVERSITET
 4 HANDELSSKOLE, TEKNISK FAGSKOLE
 5 ARBEID
 6 OPPLÆRINGSSENTER
 7 KONFERANSEENTER ELLER HOTELL
 8 HJEMME
 9 AKTIVITETSHUS ELLER IDRETTSANLEGG
 10 ANNET STED
- *F8 Hvor mange uker varte utdanningen eller opplæringen?
 DERSOM UNDER ÉN UKE, SKAL DETTE REGISTRERES SOM EN UKE.
- *F9 Hvor mange dager i gjennomsnitt i uka?
- *F10 Hvor mange klokketimer i gjennomsnitt om dagen?
- *F11 Hva var hovedgrunnen til at du tok denne utdanningen eller opplæringen? Var det...
 1 av hensyn til karriere eller jobbmulighet, ⇒ F12
 2 ut fra personlig interesse ⇒ F13
 3 ANDRE GRUNNER? ⇒ F13
- STILLES IKKE TIL DE SOM HAR SVART ALT. 4 OG 5 I D1, DISSE SKAL MIDLERTID
 HAVNE AUTOMATISK INN UNDER KATEGORIEN «IKKE RELEVANT» HER
- F12 Det du lærte under denne opplæringen eller utdanningen, bruker du det i arbeidet ditt?
 1 i stor grad
 2 noe
 3 svært lite
 4 ikke i det hele tatt?
 5 IKKE RELEVANT
- F13 Hvem foreslo at du skulle ta denne utdanningen eller opplæringen? Var det...
 MARKER ALLE AKTUELLE
 1 du selv
 2 venner eller familie
 3 arbeidsgiveren din
 4 kollegaene dine
 5 del av en kollektiv avtale
 6 fagforeningen din
 7 juridisk eller yrkesmessig krav
 8 sosialtjeneste eller arbeidskontor
 9 ANNET
 10 VET IKKE
- F14 Ble denne utdanningen eller opplæringen gitt i form av.....
 a. klasseromsundervisning, seminar eller kurs?
 1 Ja
 2 Nei
 b. programvare for undervisning?
 c. radio- eller TV-sendinger?
 d. audio-/videobånd eller disketter?
 e. skriftlig materiale eller lærebøker?
 f. opplæring i arbeidssituasjonen?
 g. andre metoder? Spesifiser:

NÅR F4 - F14 ER STILT FOR ALLE KURS NEVNT I F3, GÅ VIDERE TIL F15

- F15 Har du ønsket å følge noen form for kurs, utdanning eller undervisning i forbindelse med arbeid eller karriere de siste 12 månedene som du likevel ikke gjorde?
 1 Ja
 2 Nei ⇒ F17
- F16 Hva var grunnene til at du ikke tok denne utdanningen eller opplæringen? MARKER ALLE AKTUELLE
 1 FOR TRAVELT/HADDE IKKE TID
 2 FOR TRAVELT PÅ ARBEID
 3 KURS IKKE TILBUDT
 4 FAMILIEPLIKTER
 5 FOR DYRT/HADDE IKKE RÅD
 6 MANGLET KVALIFIKASJONER
 7 MANGEL PÅ ARBEIDSGIVERSTØTTE
 8 KURS GIKK PÅ UPASSENDE TIDSPUNKT
 9 SPRÅKLIGE ÅRSAKER
 10 HELSEMESSIGE ÅRSAKER
 11 ANNET
- F17 Har du ønsket å følge noen form for kurs, utdanning eller undervisning i forbindelse med hobby, fritid eller personlig interesse i løpet av de siste 12 månedene som du likevel ikke gjorde?
 1 Ja
 2 Nei ⇒ G1
- F18 Hva var grunnene til at du ikke tok denne utdanningen eller opplæringen? MARKER ALLE AKTUELLE
 1 FOR TRAVELT/HADDE IKKE TID
 2 FOR TRAVELT PÅ ARBEID
 3 KURS IKKE TILBUDT
 4 FAMILIEPLIKTER
 5 FOR DYRT/HADDE IKKE RÅD
 6 MANGLET KVALIFIKASJONER
 7 MANGEL PÅ ARBEIDSGIVERSTØTTE
 8 KURS GIKK PÅ UPASSENDE TIDSPUNKT
 9 SPRÅKLIGE ÅRSAKER
 10 HELSEMESSIGE ÅRSAKER
 11 ANNET

Seksjon G	Lesing og skriving generelt
------------------	------------------------------------

De neste spørsmålene gjelder lese- og skriveaktiviteter i dagliglivet *utenom arbeid og skole*.

*G1 Fortell meg om du utfører følgende aktiviteter daglig, hver uke, hver måned, flere ganger i året, en gang i året eller sjeldnere eller aldri. Vi begynner med:

a. Å gå på biblioteket.

VIS KORT NR 16

- 1 Daglig
- 2 Hver uke
- 3 Hver måned
- 4 Flere ganger i året
- 5 En gang i året eller sjeldnere
- 6 Aldri

b. Hva med å gå på kino, teater eller konsert.

c. Gå på idrettsarrangement.

d. Skrive brev eller annet på minst en side.

e. Delta i foreninger, frivillige, humanitære eller interesseorganisasjoner.

f. Lese dagsaviser, ukeblader eller tidsskrifter.

g. Lese bøker.

h. Høre på radio, gramfonplater, kassetter eller CD.

i. Bruke datamaskin til tekstbehandling.

j. Bruke datamaskin til annet.

- *G4 Hvor lenge ser du vanligvis på fjernsyn eller video hver dag?
 1 IKKE HVER DAG
 2 1 TIME ELLER MINDRE OM DAGEN
 3 1 TIL 2 TIMER OM DAGEN
 4 MER ENN 2 TIMER, MEN MINDRE ENN 5
 5 5 TIMER ELLER MER OM DAGEN
 6 HAR IKKE FJERNSYN ELLER VIDEO
- *G6 a. Kjøper du daglig eller abonnerer du på dagsavis for tiden?
 1 Ja
 2 Nei
 b. Kjøper du for tiden ukeavis eller ukeblad?
 1 Ja
 2 Nei
 c. Har du for tiden mer enn 25 bøker hjemme hos deg?
 1 Ja
 2 Nei
 d. Har du flerebinds leksikon?
 1 Ja
 2 Nei
 e. Har du ordbok?
 1 Ja
 2 Nei
- G10 Av og til trenger man hjelp av familimedlemmer eller venner for å lese eller skrive på norsk.
 a. Trenger du ofte, av og til eller aldri hjelp med å lese artikler i dagsaviser?
 1 Ofte
 2 Av og til
 3 Aldri
 b. Hva med hjelp til å lese informasjon fra myndigheter, bedrifter, institusjoner o.l.?
 c. Fylle ut skjemaer av ulike slag, bank- eller postblanketter?
 d. Lese instruksjoner, f.eks. på medisinemballasje?
 e. Lese informasjon på matvareemballasje?
 f. Gjøre enkle beregninger, dvs summere, trekke fra, gange eller dele?
 g. Skrive notater og brev?
- G11 Hvordan vurderer du dine egne ferdigheter i å **lese** norsk til hverdagsbruk? Vil du si du leser....
 1 svært godt
 2 godt
 3 middels
 4 dårlig?
 5 HAR INGEN OPPFATNING
- G12 Hvordan vurderer du dine egne ferdigheter i å **skrive** norsk til hverdagsbruk? Vil du si du skriver....
 1 svært godt
 2 godt
 3 middels
 4 dårlig?
 5 HAR INGEN OPPFATNING
- G13 Hvordan vurderer du dine egne **regne**ferdigheter til hverdagsbruk? Vil du si at de er
 1 svært gode
 2 gode
 3 middels
 4 dårlige?
 5 HAR INGEN OPPFATNING

- *G14 Hvor fornøyd er du stort sett med dine egne ferdigheter i å lese og skrive norsk? Vil du si du er...
- 1 svært fornøyd
 - 2 ganske fornøyd
 - 3 ganske misfornøyd
 - 4 svært misfornøyd
 - 5 HAR INGEN OPPFATNING
- G15 a. Har du noen gang hatt nedsatt syn som ikke kan korrigeres med vanlige briller?
- 1 Ja
 - 2 Nei
- b. Har du noen gang hatt nedsatt hørsel?
- c. Hva med talefeil?
- d. Lærevansker?
- e. Andre forhold som har påvirket lese- og skriveferdighetene dine, og som har vart i mer enn seks måneder?
- G16 Hadde du (SVAR FRA G15 - ETT AV GANGEN) mens du gikk i grunnskolen eller videregående skole?
- G17 Har du (SVAR FRA G15 - ETT AV GANGEN) nå?

Seksjon J	Informasjon om inntektsforhold
------------------	---------------------------------------

Nå følger noen generelle spørsmål om dine inntektsforhold.

- J1 Oppgi hvilke av følgende inntektskilder du hadde i 1996. FLERE SVAR ER MULIG, DERSOM IO NØLER MED Å SVARE: Opplysningene er absolutt konfidensielle. VIS KORT NR 17
- 1 Lønn som ansatt eller inntekt fra egen bedrift/virksomhet
 - 2 Arbeidsledighetsstrygd
 - 3 Trygd i forbindelse med sykdom
 - 4 Attføringsstønad
 - 5 Barnebidrag, barnetrygd
 - 6 Behovsprøve bidrag, f.eks. bostønad og sosialstønad
 - 7 Pensjon
 - 8 Renteinntekter, inntekter av obligasjoner eller aksjer, utbytte på investeringer
 - 9 Blir forsørget av andre
 - 10 Annet (stipend, lotterigevinster)
- *J2 Hva var din samlede brutto inntekt i 1996? Med brutto inntekt menes inntekt før fradrag og skatt er trukket fra. OPPGI SVAR I HELE TUSEN KRONER DERSOM IO NØLER MED Å SVARE: Opplysningene er absolutt konfidensielle. HAR IO PROBLEMER MED, ELLER IKKE VIL SVARE EKSAKT: TRYKK Enter OG BRUK GRUPPERINGEN I NESTE SPØRSMÅL. HVIS INGEN INNTEKT MARKER MED 0.
- «KR»
- HVIS INGEN INNTEKT ⇒ J4
- J2b IOs BRUTTOINNTEKT GRUPPERT
- VIS KORT 18
innt1	Under 46 500 kroner pr. år
innt2	46 500 - 131 999 kroner pr. år
innt3	132 000 - 194 999 kroner pr. år
innt4	195 000 - 253 999 kroner pr. år
innt5	254 000 kroner eller mer pr. år
- STILLES BARE TIL DE SOM SVARER ALT. 1 SOM ETT AV ALTERNATIVENE I J1
- J3 Hvor stor var din lønnsinntekt i 1996 når du bare tar med lønn som ansatt eller inntekt fra egen bedrift/virksomhet? OPPGI SVAR I HELE TUSEN KRONER. DERSOM IO NØLER MED Å SVARE: Opplysningene er absolutt konfidensielle. HAR IO PROBLEMER MED, ELLER IKKE VIL SVARE EKSAKT: TRYKK Enter OG BRUK GRUPPERINGEN I NESTE SPØRSMÅL. HVIS INGEN INNTEKT MARKER MED 0.
- «KR»

J3b LØNN SOM ANSATT ELLER EGEN BEDRIFT GRUPPERT
VIS KORT 19

- innt1 Under 67 000 kroner pr. år
- innt2 67 000 - 121 999 kroner pr. år
- innt3 122 000 - 183 999 kroner pr. år
- innt4 184 000 - 247 999 kroner pr år
- innt5 248 000 kroner eller mer pr. år

*J4 Hvor mange personer, inkludert deg selv, bor i din husstand?

«ANTALL PERSONER»

HVIS INGEN ANDRE ENN IO SELV

⇒ GÅ TIL BASISHEFTEDELEN

*J5 HVIS IO ER UNDER 18 ÅR ELLER FORTSATT BOR HOS FORESATTE, STILLES SPØRSMÅLET TIL FORESATTE.

Hva vil du anslå husholdningens samlede brutto inntekt til i 1996? OPPGI SVAR I HELE TUSEN KRONER DERSOM IO NØLER MED Å SVARE: Opplysningene er absolutt konfidensielle. HAR IO PROBLEMER MED, ELLER IKKE VIL SVARE EKSAKT: TRYKK Enter OG BRUK GRUPPERINGEN I NESTE SPØRSMÅL. HVIS INGEN INNTEKT MARKER MED 0.

«KR»

J5b HUSHOLDNINGENS SAMLEDE BRUTTOINNTEKT GRUPPERT
VIS KORT 20

- innt1 Under 116 000 kroner pr. år
- innt2 116 000 - 202 999 kroner pr. år
- innt3 203 000 - 312 999 kroner pr. år
- innt4 313 000 - 456 999 kroner pr. år
- innt5 457 000 kroner eller mer pr. år

SETT INN KLOKKE 2 - SLUTTID PÅ BAKGRUNNSINTERVJUET/ STARTTID PÅ BASISHEFTE

INNLE/OVERGANGSTEST:

Neste del av undersøkelsen inneholder oppgaver som du skal løse. Siden dette er en internasjonal undersøkelse, er oppgavene hentet fra flere forskjellige land. Noen oppgaver vill du synes er enkle, mens andre kan være vanskeligere. Det er viktig at du prøver å løse alle oppgavene selv om du ikke klarer å få til riktig løsning. det er ikke så farlig om du ikke klarer en oppgave. Du kan bruke så lang tid du vil, og du kan gå tilbake til oppgaver som du har hoppet over eller ikke gjort ferdig, før du leverer oppgaveheftet til meg.

UTLEVERING AV BASISHEFTE

SETT INN KLOKKE 3 - SLUTTID PÅ BASISHEFTE

REGISTRER BASISHEFTE, DERSOM MINST 2 AV 6 SPØRSMÅL I BASISHEFTET BESVARES RIKTIG; DELES ETT AV LESEHEFTE 1 - 7 UT

SETT INN KLOKKE 4 - STARTTID PÅ UTFYLLING AV LESEHEFTE..

ETTER AT LESEHEFTE ER FERDIG UTFYLT OG LEVERT TILBAKE , SETT INN KLOKKE 4 - SLUTTID PÅ LESEHEFTE

INNLE/OVERGANGSTEST: Til slutt vil vi stille noen avslutningsspørsmål:

1. Dersom du kunne velge, ville du foretrukket å få leseheftene på bokmål eller nynorsk?

- 1 Bokmål
- 2 Nynorsk

*2. Hvilken målform liker du å bruke når du **skriver**, bokmål eller nynorsk?

- 1 Bokmål
- 2 Nynorsk
- 3 VET IKKE, KAN IKKE SI

*3. Hvilken målform liker du å bruke når du **leser**, bokmål eller nynorsk?

- 1 Bokmål
- 2 Nynorsk
- 3 VET IKKE, KAN IKKE SI

Kommentarer til skjemaet

- Tekst i små bokstaver leses høyt av intervjueren for IO
- Tekst i STORE BOKSTAVER leses ikke høyt (dette er kun veiledende informasjon for intervjueren og for programmering i BLAISE). «STORE BOKSTAVER» i anførselstegn betyr at intervjuer skriver inn et svar.
- Tekst i **fet skrift** skal markere at dette ordet skal intervjueren legge vekt på når hun/han leser spørsmålet for IO.
- Spørreskjemaet består av ni seksjoner (A, B, C, D, E, F, G, H og J). Bokstaveringskodene er identiske med den internasjonale record-layout'en (IRL) (enkelte bokstavnummer «hoppes over»).
- Frivillige spørsmål fra den internasjonale versjonen, som er kuttet ut i den norske:
Seksjon A - **Generell informasjon**: A2, A3, A4, A10,
Seksjon B - **Informasjon om språklig bakgrunn**: B2, B3, B4, B5, B6, B7, B8, B12, B15, B16, B18,
Seksjon C - **Informasjon om foreldre**: C2, C3, C4, C6, C8, C9, C10, C12, C13, C14,
Seksjon D - **Informasjon om arbeidssituasjonen**: D11, D12,
Seksjon E - **Lesing og skriving i tilknytting til arbeidet**: Alle spørsmålene er inkludert
Seksjon F - **Opplæring og utdanning for voksne**: Alle spørsmålene er inkludert
Seksjon G - **Lesing og skriving generelt**: G2, G3, G5, G7, G8, G9,
Seksjon H - **Leseferdigheter i familien**: Alle spørsmålene er ekskludert
Seksjon J - **Informasjon om inntektsforhold**: Alle spørsmålene er inkludert
- Frivillige spørsmål fra den internasjonale versjonen som vi har med:
Seksjon A: *A6,
Seksjon B: *B9, *B11,
Seksjon G: *G15, *G16, *G17
- Etter noen av benevelsene er det en bindestrek etterfulgt av et tall (f.eks. «-1»). Dette indikerer at spørsmålet ikke er en del av det internasjonale skjemaet, eller med andre ord; dette er våre nasjonale tilleggsspørsmål. De har derfor fått en benevnelse markert med en bindestrek og nummer på den bokstaven og det nummeret spørsmålene er «heftet på». Eks. **A1-1** dersom vårt tilleggsspørsmål kommer etter A1.
- Seksjonsbokstav og -navn er det heller ikke meningen at intervjueren skal lese opp for IO, bare den innledningsteksten som kommer under.
- Klokke (totalt tre stykker) - før og etter bakgrunnsintervjuet, før og etter basisheftet og før og etter leseheftet.

Kurs-bolk omfattende, men må hold oss til internasjonal mal

Nynorsk fortsølpande etter feridg med bokmål

Andre frafallkoder, tre steder å registrere.

Rekkefølge, først bakgrunnsintervju deretter lesehefter

IO-liste med IO, ref. person, tlf. nr?? Hvilket lesehefte skal få utdelt

Undersøkelsens kvalitet ikke bare avhengig av svarprosent, men kvaliteten ved utfylling av de ulike deler, alle intervjueere et stor krav stilt til seg. Hver IO representere en gruppe/del av befolkningen, derdo hver intervjuer som er ansvarlig for et IO viktig for å få med den dleen av befolkningen IO representerer. VIKTIG.

I forskjell fra andre surveys vil IO her få et innrtrykk av riktig og gale svar, dette kan virke truende. Derfor viktig å presenteres seg som ikke-truende og ikke-dømmende overfor IO.

IO mer hjemme i begynnelsen av uka

Forberedels, riktig lesehefte med , ta med ekstra IO-brev og blyant

Sende ut IO-brev selv, frankere vedlagte konvolutter og putte IO-brevene i slikat navn og adresse synes i vindu.

Følgen momenter kan være god å ha for å vinne IO samarbeidsvilje
foklar hensikten med undersøkelsen og bruken av de innsamlede dataene
legg vekt på IO om viktigheten av at IO deltar i undersøekeln (representere mer enn seg selv, en gruppe)
Forsikr IO om konfindensialitet av informasjonen som samles inn.